Redacțiunea, Administrațiunea, și Tipografia
Brașov, piața mare Nr. 30.

Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.

INSERATE se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele Birouri de anunciuri:
In Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks Nachfolger; Anton Oppelik, J. Dannebcr*, în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*: în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann.*

Prețul inserțiunilor: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seria 10 cr. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔR DE DUMINECĂ 50)

„Gazeta“ iese în fiă-care ḍi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.

Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectori.

Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare, Tërgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe șése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 276.—Anul LIX. Brașov, Duminecă 15 (27) Decemvre 1896.

Nou abonament

la

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Cu 1 Ianuarie 1897 st. v.

se deschide nou abonament la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii fóiei nóstre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an	12 fl.
pe șése luni	6 fl.
pe trei luni	3 fl.

Pentru România și străinătate:

pe un an	40 franci
pe șése luni	20 „
pe trei luni	10 „

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an	2 fl.
pe șése luni	1 fl.

Pentru România și străinătate:

pe un an	8 franci
pe șése luni	4 „

Abonarea se póte face mai ușor prin **mandate postale.**

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei“.

O binevoitóre admonițiune.

Dăm loc următórelor aprețiărĭ ce le face un amic al fóiei nóstre din Țera Bârsei:

(†) Ḍilele trecute „Gazeta Transilvaniei“ a publicat un articul scris de veteranul nostru luptător Axentie Severu. In acest articul se laudă, și cu drept cuvênt, dascălii și profesorii de mai înainte, și se condamnă ținuta greșită a unora din dascălii de astăḍĭ, carĭ se plâng, că nu ar fi destul de bine dotațĭ.

Ținem mult la principiul, ca fiăcare om să fiă cât de bine plătit după serviciile, ce le face. Am cerut'o acésta tot-déuna. Un lucru însĕ sĕ nu-l scăpăm nicĭ-odată din vedere, că o națiune nu se póte nicĭ-odată regenera și reîntinerì pentru scopurile marĭ, ce le urmăresce, decât avênd pe tóte terenele bărbațĭ cu destulă resoluțiune, carĭ sĕ se scie abnega și jertfi, atuncĭ când împrejurările naționale o cer acésta dela dênșii.

In punctul privitor la salariile dăscălescĭ amintim faptul, că inițiativa pentru sporirea salariilor învĕțătorescĭ s'au făcut din partea altora, și aducêndu-ne aminte de lupta purtată atuncĭ de confesiunile din țéră, acéstă inițiativă s'a credut și se crede, că s'a făcut tocmai cu scopul ca sĕ facă imposibilă naționalităților din țéră susținerea scólelor. Dér după-ce s'a adus cunoscuta lege privitóre la salariile învĕțătorilor, bisericile și poporul nostru au făcut tot ceea ce au putut spre a satisface și acestei cererĭ a legei.

Cu tóte acestea, din nefericire, se aud și astăḍĭ plânsorĭ în contra dotațiunei învĕțătorescĭ chiar din părțĭ în carĭ după împrejurărĭ învĕțătorii noștri confesionalĭ sunt bine salarisațĭ. Accentuăm anume, că după împrejurărĭ sunt bine salarisațĭ, deórece și fațǎ de funcționarĭ trebue sĕ aibă valóre același principiu, ca și fațǎ de ómenii privațĭ. Omul privat trăesce cum póte și cum îi permit împrejurările, ér funcționarii unei națiunĭ sĕrace, décă este într'ênșii zelul necesar și adevĕrata iubire de națiune, se mulțămesc și cu salare mai micĭ și ocupă funcțiunile cu plăcere, mânațĭ de zelul lor național d'a face servicii bune societății și némului lor.

Din acest motiv suntem sigurĭ, că învĕțătorii bunĭ nu se pot plânge, că salariile ar fi micĭ, din contră învĕțătorii bunĭ urmăresc alt scop, și anume a contribuì la desvoltarea nóstră națională prin o mai bună crescere a generațiunilor viitóre. Acésta fiind tendența învĕțătorilor bunĭ, ei nu se plâng de micimea salariilor, pentru că sciu greutățile, ce le întêmpină poporul ca sĕ pótă plăti acele salare. Astfel de învĕțătorĭ nu se plâng apoi nicĭ în alte privințe, când înainte sciu că printr'asta numai strică pot, și nu au tendințe de acelea, cum s'a vĕḍut pe icĭ colo în timpul din urmă, anume de-a se emancipa de sub influința poporului și bisericei.

Cu privire la acești învĕțătorĭ mărturisim, că nu înțelegem un lucru, și anume: cum dênșii nu vĕd, că voind a se emancipa de sub biserică și popor, lucréză în mod direct contra caracterului confesional al școlelor nóstre și în același timp lucréză direct în favorul acelor, carĭ voesc prefacerea școlelor nóstre în școle unguresci de stat.

Mai are acéstă tendință și altă parte rea, și anume, că cei ce o nutresc sunt crescuțĭ de biserică și sunt fiiĭ poporului românesc și, ca atarĭ, nu vĕd séu nu vor sĕ vadă, că dênșii sunt datorĭ cu mulțumită cătră biserică și neamul, care i-a crescut. Adaugem apoi, că ar fi fórte dureros, décă dênșii n'ar vedé, că prin trecerea școlelor în mâna statului, devenind învĕțătorĭ funcționarĭ de stat séu comunalĭ, în acele funcțiunĭ statul și comunele vor numì tocmai atâția din ai noștri, câțĭ numesc în funcțiunile administrative politice și la justiție și peste tot în funcțiunile de stat.

Istoria politică a statelor și a națiunilor depinde — după conceptul modern — dela politica de cultură. In punctul acesta au fost cu fórte multă grijă bĕtrânii noștri. Pe terenul învĕțămêntului și al educațiunei au avut totdéuna în vedere, că numai învĕțămêntul religios și național ne póte ajuta și ridica ca națiune acolo unde dorim.

In acest scop s'a lucrat până astăḍĭ tot ceea ce au lucrat bisericele nóstre. Ar fi decĭ fórte trist, décă în generațiunea actuală s'ar nutri idei ca cele amintite mai sus, carĭ sunt în directă contradicere cu trecutul și desvoltarea nóstră istorică. Pentru orientare amintim aicĭ un singur cas.

In timpul când în veacul al XVII-lea Calvinii sub domnia principilor așa numițĭ naționalĭ din Transilvania forțau pe Românĭ sĕ învețe carte cu scop ca sĕ-i calvinéscă, Metropolitul Sava II Brancoviciu li-a paralisat acésta tendență cu succes prin aceea, că sinodul ținut la 1675 a luat între altele hotărîrea, ca preoții, după ce vor sĕvêrșì slujba în biserică, sĕ adune copiii și sĕ-i învețe, făcênd astfel primul început pentru introducerea școlei confesionale la noi cu tendința, ca generațiunile viitóre sĕ se créscă prin noi într'un spirit corespunḍĕtor cu aspirațiunile nóstre bisericescĭ și naționale.

Astăḍĭ în mânia grelelor împrejurărĭ, în carĭ am trăit și trăim, avênd aceste școle, este natural, că trebue sĕ îngrijim de susținerea caracterului lor confesional, ca și de ochii din cap. De aceea credem, că nu greșim, décă facem atențĭ pe învĕțătorii noștri, ca sĕ fiă cu grijă și iubire credinciósă fațǎ de moșia dată lor de biserică spre rodnică lucrare, — în special îi facem atențĭ, sĕ nu se lase seduṣĭ de glasurĭ contrare educațiunei nóstre religióse și naționale, ér autoritățile bisericescĭ-școlare le rugăm sĕ fiă cu deosebită priveghiere și sĕ nu sufere, ca idei periculóse de felul celor amintite mai sus sĕ străbată în corpul învĕțătorimei nóstre.

Dintre convocatorii clubMurilor nóstre electorale au mai fost osêndițĭ doi inșĭ, anume d-nii Dr. Nicolae *Calefariu*, medic, și Ioan *Banciu*, proprietar, ambii din Sĕliște. Dênșii au fost osêndițĭ din partea oficiului solgăbirăesc din Sĕliște la câte-o *amendă de 30 fl.*, pentru-că au convocat pe alegĕtorii românĭ din cercul electoral al Cristianului la o adunare în Sĕliște spre a alege delegațĭ la conferența generală, ce fusese convocată pe 24 Octomvre n. c. în Sibiiu. E de însemnat, că adunarea clubului s'a ținut cu permisiune dela oficiul solgăbirăesc, care și-a trimis chiar și representant la acea adunare.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Farmecele colinḍilor.

De învĕț pentru holtei.

Balta de Câmpiă este un orășel mic, locuit mai numai de Românĭ, ca și tótă împrejurimea. Străinĭ sunt numai cei doi neguștorĭ, cei patru diregĕtorĭ dela judecătoria de cerc și pandurii acelei judecătorii, asemenea 2, și mai este 'și hotelistul neromân, măcarcă îl chiamă Danilă Patrubanĭ. Străinii nu aveau în Balta de Câmpie nicĭ școlă, nicĭ biserică, nicĭ dascăl, nicĭ popă. Așa erau p'atuncĭ vremile, înainte de asta cu 10—12 anĭ. Poporul mai tot era din breasla plugarilor și-șĭ avea popa lui, biserica lui, școla lui, dascălul lui, cu un cuvênt avea tot ce-i trebuia și tóte erau ale lui, afară de-o curte domnéscă locuită de liliecĭ și de buhe.

Cărturarĭ marĭ nu prea erau Băltenii, dér cu atât mai morțiș țineau la datinele rĕmase lor din moșĭ-strămoșĭ; „așa ne-am apucat și așa ne-om stinge!“ era vorba lor, când cineva-i întreba de ce țin așa morțiș la câte tóte datinĭ rĕmase din vremile cele vechĭ și próste.

In Balta de Câmpie era însĕ și un Român cu fórte multă învĕțătură. Acesta era advocatul Dănilă Sgârciu séu cum îi ḍiceau ómenii „procatorul Dănilă“.

Fiind-că în istorisirea nóstră vom avé dese întêlnirĭ cu dumnialui, sĕ vi-l fac cunoscut bine.

D-l advocat Dănilă Sgârciu este un om cam de 50—55 anĭ, cu puțin pĕr pe cap și acela cărunt de jumĕtate, cu barba și mustețele tunse scurt pân' aprópe de piele, om gras și gros și roșcovan, cu ochii căprii și pururea cu un lemnuș după urechiă, obiceiu din vremile când era la academia din Sibiiu ca președinte al studenților în timp de nópte. Se purta elegant pururea și era vestit de sgârcit, din care causă l'au și poreclit Sgârciu, că numele lui de acasă îi era Dănilă Bunea, dér acest nume se putea afla numai scris pe mult răbduria hărtiă, buzele muritorilor rostiau numele lui tot cu „Sgârciu“ și fără „Bunea“.

Colegii lui din alte orășele încă-i ḍiceau numai simplu Dănilă, ca sĕ-i ḍică Bunea se temeau de pĕcat, după cum îs ei ómenĭ cucernicĭ, dér sĕ-i ḍică Sgârciu nu se încumĕtau, nu voieu sĕ-l supere, că-i sciau natura; sciau, că-i urs întreg décă se mânia. Ómenii de pe sate încă-i ḍiceau „domnule Dănilă“, că de „Bunea“ n'aveau cunoscință, ér „Sgârciu“ li-se părea, și lor cam nu sciu cum. Décă se întêmpla însĕ ca cineva sĕ-i ḍică „domnule Sgârciu“, orĭ că se făcea d-l advocat a nu fi auḍit acest nume, orĭ că-i ḍicea: „Dănilă mĕ chiamă“.

Nu era d-l advocat om chiar așa sgârcit cum îl ținea lumea, da el banul unde chibsuia că trebue dat, dér îl și scotea de unde numai era modru de scos. Fără anticipațiă nu lucra la nime nimic, ér banĭ imprumut n'a dat nicĭ când la nime. „N'am banĭ!“ rĕspundea orĭ-cui îi cerea vr'un ban, fiă împrumut, fiă pentru ceva scopurĭ de binefacere; „n'am banĭ, m'ai *timposit* în vremea cea mai rea!!“ Imprumut nu da banii, că se temea că nu-i va mai puté scóte; spre scopurĭ de binefacere nu da, căcĭ 'i-se părea, că cele mai multe nu urmăresc vr'un scop în adevĕr nobil.

Și era avut d-l advocat, avut ca nime din aceea împrejurime. Avea casă frumósă și mare, în care nu numai că putea ședé comod, dér mai da vre-o 6 odăi și de cancelării la judecătoriă; avea moșii marĭ, vii, pămênturĭ, banĭ și câte și mai câte. Apoi la tótă bogăția asta mare, era numai singur, n'avea muiere. Nu se căsĕtorise din simplul motiv, practic după ḍisa lui, ca sĕ nu fiă silit a da banĭ scumpĭ pe haine de mĕ-

Trei-ḑecĭ Românĭ în închisorile dela Alba-Iulia.

ALBA-IULIA, în 13 (25) Dec. 1896.

Acest oraş cu trecut istoric a ajuns aḑĭ, sĕ pótă fi numit *„Cetatea négră“* încât atinge pe poporul românesc.

Românii purtătorĭ ai flamurilor imperiale în luptele dela Solferino, Magenta şi în alte lupte glorióse pentru tronul Habsburgilor sub sceptrul acesta, drept mulţămire, că şĭ-au vĕrsat sângele pentru Tron şi Patriă sunt aḑĭ remuneraţĭ cu temniţă chiar în acea fortăréţă, pe care numai vitejia română la anul 1849 a mântuit'o de-a fi cuprinsă de revoluţionarii maghiarĭ.

Temniţa tribunalului maghiar din murii acestei fortăreţe geme aḑĭ de mulţimea Românilor acolo încarceraţĭ şi tractaţĭ după modul şi chipul asiatic.

Ce li-a fost vină? Nimic altceva decât, că ei ca Românĭ şĭ-au dovedit simţul lor naţional, pe care însĕ autorităţile maghiare îl dechiară de agitaţiune contra Maghiarilor. Acusa datéză de pe timpul procesului Memorandului.

Cea mai scandalósă parte a acestor procese politice este, că o fetiţă de Român cu numele *Maria Timişan* — fiica orfană a curatorelui primar bisericesc din Alba-Iulia, este încarcerată pe 21 de ḑile numai din causă, că ea a avut bunul simţ de-a preda un buchet de florĭ soţiei advocatului R. Patiţia, cu ocasiunea reîntórcerei acestuia dela procesul Memorandului.

Cât de tare s'a sguduit temelia „naţiunei“ de către fata de Român! Acum au pus'o la umbră ca sĕ scie şi ea şi viitorii ei fii şi fiice, ce jertfe s'au cerut la mileniul Maghiarilor pentru ḑeii lui Bendeguz!

Contrarii noştri se căiesc amar de nesuccesele politicei lor rabulistice şi cine cetesce foile maghiare din ḑiua Crăciunului lor negru póte cu linişte sufletéscă sĕ constateze adevĕrul: „pe cine Dumneḑeu vré sĕ-l piérdă, mai întâiŭ îi ia mintea“.

Ceea ce se întâmplă la tribunalul din Alba-Iulia în cruḑimea sentinţelor e chiar de rîs.

Noi toţĭ trebuie sĕ le fim de altă parte şoviniştilor cu mulţămită, căcĭ ei dau greu cu barosul asupra opincei, ca sĕ-o trezéscă din somnul cel de mórte.

Nu trebue sĕ mai cântăm „Deşteptă-te Române“, căcĭ Maghiarii ei înşi-şĭ ne deşteptă.

Sunt dela ḑiua s. Nicolae a. c. **încarceraţĭ** Alba-Iulienĭ şi Ciorenĭ **trei-ḑecĭ de Românĭ** *tot pentru „agitaţiă“*. Sunt plugarĭ, învĕţătorĭ şi preoţĭ. Vor urma cei din Tiurĭ şi Ciufud de lângă Blaşiu.

Şi, ce e mai nostim, **doi Românĭ ţĕrenĭ judecaţĭ la temniţă de stat pe timp de un an.** Aceştĭ doi plugarĭ necunoscĕtorĭ de carte sunt: un pĕcurar din Poiana Miercurii şi un sĕrac cărăuş din Dostadt — *Maniţiu* şi *Crăciun.*

Auḑĭ tu colo! minte de Sĕcui şi Armenĭ, când pun în spinarea cestor doi ómenĭ inotensivĭ şi nepriceputĭ o acusă grea, cum-că ei au agitat contra némului unguresc, până când 10 martorĭ adeveresc, că nu este aşa. *Doi gendarmĭ sunt dovadă deplină* de-a înfunda în temniţă pe doi bieţĭ de Românĭ, dintre carĭ unul e de 64 de anĭ!

In jurul comunei Poiana şi Dostadt nicĭ că se află Maghiarĭ, şi bieţii cei doi greu judecaţĭ pe Ungurĭ îi cunosc numai din auḑite.

Anul mileniului este anul Mizeriilor. Că am ajuns la acéstă ticălósă stare, noi suntem de vină, carĭ privim cu fatalism la suferinţele celor din némul nostru. Inteligenţa cu preoţĭ de asemenea e rĕslétă în ceea ce atinge lupta, ba am audit pe unii a ţiné de rĕu orĭ-ce paşĭ.

Poftéscă numai înainte cu nepăsarea, că sunt convins, cum-că chiar aceştĭ lilieci „cunctatorĭ“ nu peste multe ḑile o sĕ-o pătéscă. Se vede a fi scris în cartea sorţii, cumcă cărturarii românĭ până a se trezi — au sĕ dea cu capul de pĕrete.

Sĕ piéră zavistia şi egoismul dintre noi şi pe lângă aceste piéră şi toţĭ şarlatanii, carĭ sub diferite vestminte vĕnd interesele naţiunei şi seduc poporul credul cu apucăturĭ jidovescĭ.

Neghina acéstă încetând — va rĕsări sórele dreptăţii eluptat prin virtute şi moralitate de către cei, carĭ doresc uşurarea sorţii némului lor.

E timpul, ca toţĭ sĕ fim la postul onórei naţionale.

Marius.

Investitura Metropolitului-Primat al României.

Cu o pompă mare şi neobicĭnuită s'a făcut Dumineca trecută investitura noului Metropolit-Primat. In sala Tronului şi în sala cea mare de primire a palatului se aflau adunaţĭ membrii Sf. Sinod ai Corpurilor legiuitóre, representanţii autorităţilor şi toţĭ fruntaşii ţĕrei.

Indată ce a sosit Metropolitul-Primat adus de un cortegiu însoţit înainte şi îndĕrĕt de câte douĕ plutóne de cavaleriă şi condus de protoiereii capitalei, regele a apărut în sala Tronului precedat de prefectul palatului şi de d-nii adjutanţĭ. Corul a întonat imnul „Maicei Domnului“.

După-ce Majestatea Sa s'a suit pe Tron, Metropolitul Iosif precedat de protoiereii capitalei şi urmat de archidiaconii Metropoliei cu toiagul archipăstoresc a fost întrodus de ministrul de culte.

Înalt Prea Sânţia Sa îmbrăcat în mantia archiepiscopală, ajungênd în faţă tronului, ministrul cultelor luà cârja din mâna archidiaconului, o predete M. Sale Regelui şi ceti diploma noului ales, prin care este întărit ca „Archiepiscop şi Metropolit al Ungro-Vlahiei, Exarh al Plaiurilor, Primate al României şi Preşedinte al Sf. Sinod, al Sântei Bisericĭ autocefale ortodoxe române“.

După acésta regele a dat cârja Metropolitului-Primat ḑicêndu-i: „Incredinţez Inalt Prea Sânţiei Tale toiagul archipăstoresc spre a te învesţi ca Metropolit al Ungro-Vlahiei şi Primate al României“. Apoi Regele a rostit o cuvêntare de mare însemnătate ḑicênd:

„Cu sufletul mişcat de bucuriă „am încredinţat Inalt Prea Sânţiei „Tale cârja archiepiscopală, ca un „semn vĕdit al înaltei trepte de Me„tropolit al Ungro-Vlahiei, Exarch „al Plaiurilor şi primat al României, „la care ai fost din nou ridicat prin „glasul Marei adunărĭ, pentru feri„cirea Sântei Bisericĭ autocefale or„todoxe române.

„Ţéra întrégă cu Regele în „frunte, salută cu dragoste şi res„pect reîntórcerea Inalt Prea Sân„ţiei Tale la acest Scaun Metropo„litan, pe care 'l ai împodobit prin „cuvioşia Ta şi prin tóte însuşirile „însufleţite de blândeţe şi de mo„destie....

„...Investitura Metropoliţilor şi „a Episcopilor este un act tot-déuna „înconjurat de o mare solemnitate; „de astă-dată însĕ, acéstă ceremo„niă dobândesce o deosebită însem„nătate, căcĭ ea s'a săvêrşit nu nu„mai în faţa S-tului Sinod, a Cor„purilor legiuitóre şi a autorităţilor „constituite, ci şi a tuturor frunta„şilor Ţĕrei, carĭ au închinat pute„rile şi rîvna lor la ridicarea şi în„tărirea Regatului. Acésta este o „scumpă mărturisire, că *toţi se în„tâlnesc într'un singur gând, într'o sin„gură voinţă, de câte orĭ se presintă marĭ „cestiunĭ naţionale, când Patria are ne„voe de concursul tuturor fiilor sei.*

„Privesc dér cu deplină încre„dere în viitor, sigur fiind că prin „unire vom înfrunta de-apururea tóte „greutăţile, vom înlătura tóte pri„mejdiile“.

Incheiând, M. S. Regele, uréză mulţĭ şi fericiţĭ anĭ Metropolitului-Primat, care ḑice, se va ruga Atot Puternicului *„sĕ ocrotéscă sânta Biserică naţională şi scumpa nóstră Ţéră, ale căror instituţiunĭ, — temelia şi scutul statului Nostru — vor găsi totdéuna în Mine un călduros apĕrător“.*

Metropolitul fórte mişcat a rĕspuns între altele:

Sire!

Strălucita acésta adunare, în care recunosc pe atâţĭ fruntaşĭ şi stâlpĭ ai Ţĕrei, pe mai marii oştirilor şi ai înaltelor dregătorii publice, au venit cu toţii în jurul Vostru astăḑĭ, spre a atesta lumei întregĭ că Tronul lui Carol I nu se raḑimă decât pre dragostea şi veneraţiunea curată şi nemĕsurată a întregului popor român. Şi cum vrednicul urmaş al lui Ştefan cel Mare şi Mihaiu-Bravul n'ar puté El sĕ se raḑime pe dragostea şi veneraţiunea poporului sĕu, când bunătăţile inimei Sale, blândeţa şi dulcéţa cuvintelor Sale, străbat în adêncul sufletului şi inimei nóstre, întocmai ca roua Ermonului când se pogóră pe munţii Sionului?

Smeritul rugător către Dumneḑeu, preot şi Archiereu până erĭ, cel mai mic între fraţii mei întru Christos, ales astăḑĭ de Sântul Sinod, autoritatea cea mai înaltă şi cea mai sântă a Sântei bisericĭ autocefale ortodoxe române, precum şi de mandatarii Ţĕrei, cu smereniă şi evlaviă primind astăḑĭ pentru a doua óră din Augustele Vóstre mânĭ Toiagul de Archipăstor al Mitropoliei Ungro-Vlahiei şi de Primat al României, nu pot sĕ nu ridic ochii mei la Cerurĭ şi sĕ nu ḑic: „Martor îmĭ este Dumneḑeu Domnul, că nicĭ s'au înălţat inima mea, nicĭ s'au înălţat ochii mei, nicĭ am umblat după cele marĭ ale pământului“. Dér mărturisind acésta mĕ întreb: unde este creştinul, unde este Românul, care sĕ nu vadă în Carol I idealul Regilor creştinĭ, pe a căruia corónă se cetesce Evangheliul dragostei către Dumneḑeu şi către aprópele, vĕḑêndu-l ḑilnic practicând învĕţătura Apostolului Pavel, carele ḑice: „De aşĭ avé prorociă, si de aşĭ sci tóte tainele şi aşĭ avé tótă sciinţa, şi de aşĭ avé tótă credinţa cât sĕ mut şi munţii, ér dragoste nu am, nimic nu sunt“.

Precum în trecut aşa şi în viitor, smerit rog sĕ crédă Majestatea Vóstră, că în păstoria turmei cuvêntătóre a Domnului Nostru Isus Christos, somn nu voiu da ochilor mei, nicĭ dormitare genelor mele, ci tot sufletul şi tóte rugile mele către Cel-A-Tot-Puternic le voiu înălţa ferbinte, pentru ridicarea şi întărirea statului român şi pentru păstrarea bisericei nóstre în vecĭ slăvită şi sântă.

Metropolitul încheie urând mulţĭ anĭ Regelui Carol I pentru fericirea ţerei şi înflorirea bisericei, apoi Reginei, moştenitorilor tronului şi „drăgălaşilor prinţişorĭ, meniţĭ dela Dumneḑeu sĕ înveseléscă şi umplă de bucurie gloriósele bĕtrâneţe ale primului Rege şi ale primei Regine, a scumpei nóstre Românii“.

După acésta Regele scoborind de pe Tron corul a cântat imnul: „Trăéscă Regele!“ Regele şi Regina, însoţită de micul principe Carol şi de mica principesă Eli-

---

tasă muierei sale, cu care apoi ea se mătura stradele. „Acésta e risipă“, ḑicea el, „o risipă şi próstă şi nebună“. Îşĭ ţinea din clădirea cea mare şi pompósă douĕ odăi pentru el şi una pentru servitorul sĕu Petrea, un fel de mucrotcă, pe care-l avea de când deschise cancelaria, advocaţială, şi care asemenea era neînsurat. Amêndoi erau de nascere din Balta de Câmpiă şi erau cam de-o vrêstă.

*

In ajunul de Crăciun séra e datina în Balta de Câmpiă ca şi în tot ţinutul acela, sĕ umble copiii şi ómenii săracĭ a colinda. Indată ce inseréză, se adună cete de câte 2—5 copii, şi umblă dela casă la casă pe la Creştinĭ a colinda, unii colindă la ferestră, ér cei ce au stea merg în casă de colindă: „Trei crai dela *Rĕsărit*“, orĭ „In oraş în Viflaim“.

Era în séra ajunului de Crăciun. Tóte casele erau curăţite, tóte cu luminile aprinse, că aşteptau colindătorĭ. Focul ardea sdravĕn pe la casele Românilor, după el era butucul Crăciunului cel tradiţional, dér înaintea lui *forcotea* óla cea mare cu vardă de Crăciun. Numai pe vatra d-lui advocat nu ardea butucul Crăciunului, numai casa lui nu era luminată, numai el nu aştepta colindătorĭ. Pe el nu-l căutau colindătorii, că n'avea cine-i face colăcei, şi cine-i împărţĭ la colindătorĭ. Focul şi la el ardea dér nu un foc deschis, ca pe vatra Românului, ci foc închis ca în cuptorul Neamţului, foc închis ca în inima celui năcăjit.

El sta în casă singur singurel ca un cuc, se preumbla cu mânile la spate prin odaia luminată slab, numai de zarea ce-o trimitea focul din cuptor prin o mică gaură din uşă. De-odată tresări şi se apropiă de ferestră. Afară era lună de sĕ vedea ca ḑiua. Stelele străluceau, omĕtul cârţăia sub picióрele colindătorilor, carĭ umpleau vĕzduhul cu colindele lor. Pe la tóte casele se auḑiau colinḑĭ, dér se auḑiau atât de limpede, cât domnul advocat rĕmase uimit.

Peste drum dela el, o cétă de colindătorĭ colindau la ferestră:

Pe câmpul cu florile,
D'albă Ilénă,
Merg bouarĭ cu boi 'n câmp
Dragă Ilénă...

La altă casă, o altă cétă de colindătorĭ, colindau:

Bună bucurie avem
De nascerea Domnului
Tot neamul pământului,
Dér Christos unde-o născut?...

La casa din stânga lui auḑia:

Veniţĭ boerĭ sĕ-l vedem,
Că astăḑĭ ni-s'a născut
Domnul cel fără 'nceput....

La casa din drépta:

O ce veste minunată
In Viflaim ni-s'arată
Că s'a născut prunc
Din Duhul sfânt
Feciora curată.....

La altă casă, unde era o nevastă tinerică auḑi colindându-i:

Tortu ce l'ai tors,
Fiă-ţĭ de folos
Sĕ-ţĭ facĭ mânecĭ creţe
Sĕ umblĭ 'n ospeţe!“

D-l advocat auḑia tóte, vedea tóte şi se puse pe gândurĭ. Işĭ aduse aminte de timpul copilărei, când şi părinţii lui primiau colindătorĭ, când umbla şi el a colinda, cu alţĭ copii de vrêsta lui, chiar şi cu Petrea, cu servitorul lui de acum. Multe gândurĭ şi-o fi făcut el, până odată aprinde un chibrit şi cu el luminarea apoi deschise uşa şi strigă: „Petre!“

— „Auḑ, domnule!“

— „Vino 'ncóce!“

sabeta între aclamaţiunile însufleţite ale întregei adunărî a felicitat pe Metropolitul-Primat, care a mulţumit respectuos şi a binecuvêntat pe micii principî.

Indată după retragerea Majestăţilor Lor, Metropolitul a fost recondus la sfânta Metropoliă însoţit fiind de Metropolitul Moldovei şi de ministrul cultelor. In sunetul clopotelor tuturor bisericelor din Bucurescî au ajuns la Metropolie, pe cale fiind salutat cu evlavie şi aclamat Metropolitul-Primat.

Aci a fost bineventat în numele clerului şi al drept credincioşilor creştinî de vicarul sfintei Metropolii, căruia i-a mulţumit Primatele.

După acésta Inaltul Prelat a fost condus îmbrăcat în mantiă în palatul metropolitan, unde a primit felicitările.

Bucurescî, 25 Decemvre. Marele colegiu electoral va fi convocat pe Vinerî 20 Decemvre v., spre a procede la alegerea unui episcop al eparchiei vacante de Roman.

In urma împăcării, ce se asigură, că s'a făcut între fostul şi actualul comitet al Ligei culturale, congresul Ligei va fi convocat la 12 Ianuarie st. v. 1897.

SCIRILE ḌILEI.

— 14 (26) Decemvre.

Societatea comercială „Concordia“ din Sibiiu, înfiinţată la iniţiativa „Albinei“, în scurt timp are sĕ aducă cele mai marî servicii Românilor din oraşul şi comitatul Sibiiului, scoţindu-i de sub esploatarea comercianţilor străinî. „Tribuna“ spune, că în cursul acestei sĕptĕmânî noua societate „Concordia“ a luat în sémă marfa din prăvălia „Insoţirii industriaşilor“ şi, completându-o cu cele ce lipsiau, susţine prăvălia pe socotéla propriă. Tot-odată a deschis şi o altă prăvăliă în strada Măcelarilor nr. 20, în care se vinde deja. Cea mai imposantă prăvăliă însĕ o va deschide, tot în Sibiiu, cam pe la mijlocul lui Ianuarie, în edificiul „Albinei“. — Semnele sunt din cele mai îmbucurătóre. Sperăm mult, că Românii din oraşul şi comitatul Sibiiului vor înţelege însemnătatea acestei societăţî şi vor grăbi a o sprijini din tóte puterile, cumpărându-şî cele de lipsă din prăvăliile „Concordiei“ şi ferindu-se de a-şî mai vĕrsa banii în punga străinilor.

—o—

M. Sa Impĕratul Francisc Iosif, fórte atent la tóte semnele de stimă şi dragoste ce le-a constatat când cu visita sa în România, a exprimat în scris prin legăţiunea austro-ungară din Bucurescî, viile sale mulţumirî tuturor acelora, carî i-au dedicat poesii, composiţii musicale şi alte scrierî, precum şi acelor autorî carî i-au oferit scrierile lor. In tóte scrisorile de mulţumire legaţiunea spune, că M. Sa Impĕratul nu va uita nicî odată frumósele ḍile petrecute în România.

„Societatea Dómnelor române din Bucovina“, întocmai ca şi Reuniunea femeilor române din Braşov, a prăsnuit sĕrbătórea S.-lui Nicolae din acest an printr'un fapt de generositate din cele mai frumóse, împărţind îmbrăcăminte de iérnă gratuit la 200 băieţî şi 180 fetiţe române dela scólele elementare din Cernăuţî. Acest ajutor îl dă „Societatea Dómnelor române“ din Bucovina de-un şir de anî neîntrerupt. Anul acesta însĕ solemnitatea a avut însemnătatea deosebită prin faptul, că pentru întâia-dată ea s'a făcut în casele proprii ale Societăţii. Ocasiunea acésta a folosit'o comitetul acelei Societăţî şi pentru a preda Institutului portretul fundatorului Internatului, a d-lui *George Cav. de Popovicî*, mare proprietar în Stroescî şi un generos sprijinitor al tuturor causelor românescî, — şi portretul d-nei presidente *Elena de Popovicî* născ. contesa *Logothetti*, care cu deosebit devotament lucréză pentru înaintarea intereselor Societăţii. Cu ocasiunea acésta d-na *Sofia Stefanovicî*, vice-presidenta Societăţii, ḍicêndu-le între altele: „Primiţî aceste darurî, şi nu numai sĕ încălḍiţî corpurile vóstre, ci şi sĕ înfierbêntaţî inimele vóstre la focularul recunoscinţei. Şi când în calea vieţii vóstre vĕ veţî jertfi altora, atuncî *aduceţî-vĕ aminte, că sunteţî odraslă românéscă, eşită din cuibul vitejilor noştri, şi meniţî de-a fi fala strămoşéscă*“. La acéstă frumósă festivitate a luat parte, pe lângă un numĕr mare de fruntaşî românî din Cernăuţî, conducĕtorii tuturor scólelor porale cu elevii şi elevele lor etc.

—o—

Pentru înfiinţarea unui episcopat maghiar gr. catolic a luat posiţiă şi comitatul Zemplinului, care a hotărît în adunarea sa din urmă, ca sĕ înainteze o petiţiă nu numai la guvern, ci şi la dietă, cerênd înfiinţarea unui asemenea episcopat. Ce-i mai mult, comitatul Zemplinului a hotărît sĕ róge şi pe celelalte comitate din Ungaria şi Transilvania, ca sĕ înainteze astfel de cererî către dietă. Numai atâta li-ar mai trebui acum comitatelor, ca sĕ umble acuma după episcopiă maghiară greco-catolică, pare că alt-ceva n'ar avé de făcut!

—o—

Regina României decorată. Se scrie din Belgrad, că regele Alexandru al Serbiei a oferit Reginei României Elisebeta crucea de diamante a ordului St. Sava.

—o—

Iosif Gheorghian. Noul Metropolit-Primat Iosif Gheorghian — scrie „Epoca“ — e unul din cei mai culţî prelaţî ai bisericei române ortodoxe. Fiu de preot, născut în judeţul Botoşanî, P. S. Sa a primit o educaţie solidă şi cucernică. După terminarea studiilor teologice şi după ce a stat câtva timp la mănăstire, P. S. Sa a fost numit superior al Capelei române din Paris. Aicî s'a desăvêrşit în limba francesă şi a început sĕ desfăşure o rodnică activitate literară; a tradus „Jidovul rătăcitor“ de Eugène Sue, precum şi opere eclesiastice însemnate. Acéstă activitate i-a asigurat o frumósă carieră bisericéscă, căcî curênd a fost ales archiereu, apoi Episcop al Dunării de jos şi pe urmă, în 1887, Metropolit Primat al Ungro-Vlahiei. I. P. S. Sa e adî în vêrstă de aprópe 70 de anî. Vorbesce cu multă înlesnire limbele francesă şi germană.

I. P. S. Sa şî-a asigurat iubirea, stima şi dragostea tuturora. Figură frumósă şi blândă I. P. S. Sa prin blândeţea caracterului sĕu a cucerit tóte inimile. Şi totuşî după şépte anî, cu tóte insistenţele guvernului Florescu, a demisionat. Se plângea, că unii membrii al Sfântului Sinod îi fac mereu viéţa amară, şi decât sĕ-şî înveninéze ḍilele bĕtrâneţelor mai bine, se retrage. Trei anî a stat liniştit, aprópe uitat şi nesupĕrat de nimenî la mănăstirea Căldăruşanî. Numai odată pe an părăsea sfântul locaş pentru a-şî căuta sănĕtatea fiă la Wiesbaden, fiă la Kissingen, fiă la Aix-les-Bains. Acum în timpii din urmă I. P. S. Sa a primit şi tovărăşia fostului Metropolit-Primat al ţĕrii. Şi numai după ce s'a dat deplină satisfacţiă I. P. S. Sale Ghenadie, a primit şi I. P. Sa Iosif Gheorgian sĕ ia din nou în mână cârja Mitropoliei Ungro-Vlahiei.

—o—

Numai unguresce. In comuna Aszod se află locuitorî Slovacî şi Maghiarî. Şi unii şi alţii sunt de legea romano-catolică, aveau împreună o biserică şi în biserica lor se sluja în limba slovacă şi maghiară de-o potrivă. Tovărĕşia acésta dintre Maghiarî şi Slovacî însĕ s'a spart acum în capul Slovacilor. Ungurii, până s'au simţit mai slabî, au fost blânḍî şi îngăduitorî; acum însĕ credêndu-se tarî şi marî, au hotărît sĕ nu mai sufere în biserică limba slovacă, ci tóte rugăciunile sĕ se facă *numai în limba maghiară*. Slovacii au protestat contra acésta, dér ce folos, căcî ei sermanii nu sunt sprijiniţî de nimenî. Acésta este urmarea tovărĕşiei cu Ungurii în ḍilele de astăḍi! Vorba ceea: de-l laşî sĕ-ţî între in casă, ţi-se sue pe masă...

—o—

Baron Vasilco felicitat de Rutenî. „Gazeta Bucovinei“ primesce scirea, că partidul Rutenilor bĕtrânî din Bucovina a trimis d-lui deputat al Românilor bucovinenî baron *George Vasilco* o adresă de mulţămită pentru vorbirea, ce d-sa a ţinut'o ḍilele acestea în parlamentul austriac, luând în apĕrare interesele Bucovinei, cu care ocasiune a făcut amintire şi de dênşii.

—o—

A treia prelegere publică se va ţiné mâne la 4 óre d. a. în sala cea mare a gimnasiului român din loc. Va vorbi d-na *Maria Baiulescu* despre „Femeia în societatea de astăḍi“. Atragem din nou atenţiunea publicului român asupra acestei prelegerî.

—o—

„Carmen Sylva“, societatea academică social-literară înfiinţată de studenţii românî din *Graz* înainte de asta cu mai bine de un an, şî-a constituit noul comitet pentru anul scolar 1896—7 în modul următor: Preşedinte: Valeriu Popescu, stud. med.; secretar şi bibliotecar: Octavian *Racoţan*, stud. technic; cassar: Iosif *Popovicî*, stud. filos.

—o—

Avansările la honveḍime. Intre cei avansaţî la gradul de *sub-locotenent* în reservă aflăm pe următorii Românî: Andreiŭ *Daraban*, Ioan I. *Mesaroş*, Stefan *Puza* şi Anastasiu *Boiu*. — *Aspiranţî de oficerî în reservă:* Iuliu *Clempa*, Emil *Ghica* şi Eugen *Boca*.

—o—

Un apel al studenţilor către Ţarul. Se scrie din Turin, că studenţii universitarî de-acolo au hotărît sĕ provóce pe toţî studenţii universitarî din Europa, ca sĕ apeleze la Ţarul Rusiei, cerênd graţiarea studenţilor universitarî, carî au fost osîndiţî în Moscova ca nihiliştî.

—o—

Budgetul Turciei. Noul budget al împĕrăţiei turcescî s'a votat şi primit. El va intra în vigóre la 13 Martie. Budgetul arată la venite mai mult cu 15,000 lire. Sultanul a redus lista sa civilă cu 15 procente. Afară de suma de 422,882 lire jertfite pentru reformele financiare, Sultanul a mai redus lista civilă cu 5000 lire, ceea-ce face ca reducerea totală a listei sale civile sĕ fiă de 472,882 lire. Aşa-dér venitele sunt mai marî decât cheltuelile cu 65,000 lire.

—o—

Jubileul unui ḍiarist. In New York (America) şî-a serbat sĕptĕmânile trecute colonelul Mac Clure jubileul de 50 de anî ca ḍiarist. Mac Clure a împlinit acum 50 de anî de când este redactor al ḍiarului „Times“ din America. Din incidentul acesta Mac Kinley, noul preşedinte al Statelor-Unite nord americane, îl felicită printr'o epistolă de următorul cuprins: „Chiămarea ḍiaristului nu numai că e una dintre cele mai sublime, dér între tóte ocupaţiunile e şi cea mai obositóre şi mai neliniştită, şi chiar pentru aceea puţinî au fericirea sĕ ajungă o astfel de etate în serviciul pressei cum ai ajuns d-ta!“

—o—

Defraudarea dela Sf. Spiridon din Iaşî. Cassierul epitropiei S-lui Spiridon din Iaşî după-ce a defraudat suma de 120,000 Lei a cerut concediu de 10 ḍile şi a plecat la Bucurescî. După espirarea concediului a mai cerut încă trei ḍile, într'aceea locţiitorul lui a descoperit defraudarea, dér cassierul, care se numesce Harnagea, dispăruse. Poliţia însĕ a reuşit a-l prinde şi a-l aresta alaltă-erî diminéţă.

—o—

Falsificatorî de monede. Poliţia din Focşanî a prins pe un falsificator de monede, care a declarat, că se numesce Paul V. Nicolau. La el s'au găsit mai multe tipare de diferite monede şi alte necesare în falsificarea banilor.

—o—

— „Ĕtă-'s aicî, ce poruncescî?“

— „Mai sci tu colida, mĕ, sci ca atuncî, când eram noi copii?“

— „Sciu, domnule, dér de ce?“

— „Mĕ, hai sĕ mergem noi amêndoi a colinda, că crep de stau acasă în o séră ca asta! Mĕ, când îmî vine 'n minte ce voiă bună au adî creştinii, ér eu sĕ stau aci singur ca cucul, îmî vine, Petre.... dér sĕ lăsăm vorba, mergî în pivniţă, umple 2 corfe, una cu mere şi pere, ér alta cu strugurî şi hai cu ele 'n sus. Dér veḍî sĕ uiţî uşa deschisă? Na, aci ai cheia!“

— „Merg domnule!“

Şi se dusă Petrea în pivniţă şi umplù două corfe, una cu mere şi pere, ér alta cu strugurî, şi închise bine uşa pivniţii, apoi venì în sus.

Stăpânul sĕu era gata de cale. O manta mare îi acoperea tot corpul până 'n pămênt, un şal îi învăluia grumaḍii şi o căciulă mare scumpă îi acoperì capul cel pleş. Ţigara îi ardea zdravăn în gură, ér în mână avea un toiag ca cela al lui Moise, cu care despicase Marea Roşie.

La asta vedeniă se gândì Petrea: Dómne ajută. Stăpânul meu par' că vré sĕ apuce altă viéţă, óre ce o fi voind, unde m'a duce? Dă-i Dómne minte, că nu-i copil.

*

In Balta de Câmpie era un preot tînĕr, însurat numai de un an, numele lui era Romul Trandafir. Era ginere la preotésa vĕduvă a fiă iertatului părinte Trifan, ce rĕmăsese vĕduvă cu 2 fete, cu Irina, ce era acum preotésă, şi cu Anica ce era încă fată 'n pĕr. Vĕduva preotésă putea sĕ aibă cam 40 anî, dér nime nu i-ar fi dat mai mult de 30. Ea şedea în casa ei singură cu Anica, ér preotul, Romul Trandafir, şedea în casa parochială, care era în vecinî de a sócră-sa. Incă dela vecerne chiămase popa Trandafir la ei pe tînĕrul învĕţător Pavel Bucur, un om de veseliă, cântăreţ mare şi cu nădejde de a fi cumnat cu popa. De-odată cu séra venì la popa şi sócră-sa şi cumnată-sa Anica şi toţî îşî petrecură până colo către 10 césurî, ascultând colindătorii, sdrobind la nucî, cântând şi făcênd voiă bună. Cam pe la 10 césurî numai aud la feréstră un glas muieresc întrebând: „Lăsa-i-ţî sfântul Crăciun în casă?“ Er după ce popa rĕspunse „lăsa!“, cei dela feréstră începură:

Şlobodi-ne gazdă 'n casă
C'afară plouă de varsă,
De nu credî
Vină şi vedî
Că suntem în haine verḍî
Doi haiducî
Cu haine lungî.

— „Óre cine sĕ fiă!“ întrebà preotésa cea bĕtrână, „că muierî nu-s, cu tóte că se aude şi glas muieresc, dér prefăcut?!“

— „Glasul cel muieresc par' c'ar fi al lui Petrea, muierotca advocatului“, rĕspunse Anica.

— „Sunt chiar ei“, ḍise dascălul, care trăsese o lécă un corn de perdea dela feréstră, „sunt chiar ei, mĕ duc sĕ-i chem înăuntru“.

— „Ba tu nu merge, că merg eu“, ḍise popa, eşind pe uşă afară şi venind îndată cu d-l advocat Danilă, urmat de Petrea cu cele 2 corfe pline, care cum le puse pe masă se retrase în tindă la servitorii preotului, unde-şî petrecù ca în séra Crăciunului.

Toţî se minunau vĕḍênd pe domnul advocat, venind la popa acum nóptea târḍiu, că până 'ntr'aceea nicî ḍiua nu abătea p'acolo mai mult de 2—3 orî pe an, la ḍiua numelui şi în ḍiua de Crăciun şi Pascî, când

Recunóscerea calităţii de cetăţén român. „Presa" din Bucurescĭ publică următórea scire: „Senatul a votat recunóscerea calităţii de cetăţén român a simpaticului farmacist *Corneliu Vătăşanu*". — D-l Corneliu Vătăşanu este un harnic tinĕr din oraşul nostru, fiiu al d-lui catechet Ioan Vătăşanu.

—o—

O princesă îndrăgită într'un Ţigan. In Bruxela s'a întêmplat un cas fórte sensaţional. Nevasta prinţului belgian Iosif Chimay s'a amoresat într'un Ţigan lăutar din Ungaria şi a fugit dilele acestea împreună cu el, luând calea, după cum se crede, spre Budapesta. Ţiganul se numesce Carol Dombi, născut în comitatul Neograd, probabil de origine slovac. Cu 15 anĭ înainte concerta ca lăutar în Lipto-Szt.-Miklos, de unde a trecut în străinătate cu capela lui, concertând în mai multe oraşe marĭ ale Europei, ér la urmă se stabilì în Bruxela. El este însurat, dér când a plecat din Ungaria şi-a lăsat nevasta acasă şi la urmă, cum se vede, şi-a uitat de ea. Şi-o fi gândit Ţiganul, că tot mai bine o princesă, decât o Ţigană şi aşa luà pe nevasta prinţului Chimay şi plecà cu ea. Chimay e bărbat de 38 anĭ, fiiul fostului ministru-preşedinte al Belgiei. Familia lui e dintre cele dintâiŭ familii nobile din Belgia, stând pe un rang egal cu familiile domnitóre. Indată ce Chimay a aflat despre fuga nevestei sale, a pornit proces de divorţ.

—o—

Călindarul Plugarului pe anul 1897 este cel mai mare si cel mai eftin între călindarele românescĭ apărute până acum. Conţine *11 cóle de tipar.* Numai partea literară şi economică conţine vre-o 80 pagine format mare şi tipar compres garmond. In text se află şi câte-va ilustraţiunĭ frumóse. Un esemplar costă numai 25 cr. De vêndare la Tipografia „A. Mureşianu" în Braşov.

Corespondenţa „Gazetei Trans."

Telciu, Decemvre 1896.

On. D-le Redactor! In comuna Telciu, din fostul district al Năsĕudului, s'a făcut în 15 Decemvre n. c. alegerea de amploiaţĭ comunalĭ prin d-l fisolgăbirĕu Bodó Kálmán din Năsĕud. Dela început trebue sĕ spun, că d-l Bodó, prin tactica, cu care a condus acéstă alegere, a dat o frumósă dovadă, că d-sa nu face parte din ceata acelor şoviniştĭ, carĭ la tóte ocasiunile sciu numai sĕ nemulţăméscă, sĕ inverşuneze şi nedreptăţéscă pe popor. D-sa peste tot a arătat bunăvoinţă pentru comuna nóstră şi ne-a sprijinit în causele cele mai importante. Aşa d. e. la câştigarea ajutorului de 15 mii fl. pentru edificarea bisericei din fondul silvanal, la alegerea de notar de cerc, lăsând voiă liberă poporului de a-şĭ alege un Român, om inteligent şi muncitor în care nu ne-am înşelat nicĭ noi şi cred că nicĭ d-sa.

Ni-a dat probe de multă bună-voinţă şi la alegerile de amploiaţĭ comunalĭ, lăsând interesele personale la o parte şi avênd în vedere numai binele comun. Poporul l'a aclamat viu la vorbirea, ce d-sa i-a ţinut în limba română pe care o vorbesce bine, îndemnându-l la ascultare faţă de amploiaţii aleşĭ, precum şi la muncă continuă. In cuvinte alese şi măgulitóre ni-a arătat, că în faţa causelor marĭ, ce avem a resolva, ne trebue unire în cugete şi simţirĭ, căcĭ numai aşa vom putea ajunge la ceva resultat. Sperăm, că şi în viitor va arăta aceeaşĭ bună-voinţă faţă de noi ca şi până acuma.

Durere, că pre cât de binevoitóre a fost purtarea d-lui Bodó, pre atât de nesplicabilă a fost svârcolirea unor ómenĭ fără nicĭ un trecut, carĭ afară de informaţiunĭ false şi neînţelegerĭ, ce se încércă a divulga în popor alta nu au făcut nimica. Le tac de astă-dată numele, dér va veni timpul sĕ-i scie publicul român. Va fi timpul sĕ iasă odată afară din tufă, sĕ nu se mai încerce a sĕmĕna atâta ură şi neîncredere între popor şi factorii chiămaţĭ a sta în fruntea afacerilor acestei comune.

Am amintit, că stăm în ajunul resolvărei unor cause marĭ; avem sĕ ne edificăm biserică, care va costa vre-o 50 mii flor. numai în banĭ gata, fără materialul brut ce trebue sĕ-l liferăm. Nu avem edificii corĕspundĕtóre pentru şcóle. Nu avem edificiu pentru cancelarie comunală. Şi pentru ce nu le avem? Dóră ne lipsesc mijlócele materialĭ? Nu! Ne lipsesce numai lipsa de energiă şi înţelegere. Avem în scopul edificărei bisericei 30 mii flor. banĭ gata; avem 13 mii pentru edificarea de cancelariă comunală; avem un fond al şcólei confesionale de vre-o 13—14 mii flor. — şi totuşĭ nu facem nimic!

Avem deci de mii jugĕre de păşune la munţii noştri şi pădurĭ estinse, carĭ ne aduc venite de 16—17 mii flor. la an şi tot nu voim sĕ facem nimica. Din 44 comune grăniţerescĭ, Telciul este singura comună, care nu are o inteligenţă de o cultură mai superióră. Nicĭ nisce bieţĭ de învĕţătorĭ nu avem din sinul nostru afară de unul ce se află în activitate, cei-lalţĭ sunt din alte comune. Ni-a venit acuma de curênd un capelan din sinul nostru şi nu scim pre ce cale sĕ-l alungăm. Rĕspunde-ţi-'mĭ la tóte acestea cei cu musca pe căciulă, décă nu am vorbit adevĕrul?

A venit timpul sĕ ne dăm sémă de ceea ce am făcut. Generaţiunea mai tineră conscie de chiămarea ei, va dice cu consciinţa liniştită; mi-am împlinit datoria şi în curênd vom arăta, că suntem pe cale de-a face multe îmbunĕtăţirĭ. Vom arăta, că între clasa mai inteligentă a tinerei generaţiunĭ a dispărut discordia şi că s'a apucat de muncă seriósă şi cu ajutorul lui Dumnedeu vom puté arăta fiilor noştri esemplu bun, ér nu ură, egoism şi certe continue, cum a fost până acum şi unii încércă încă a-le continua.

Un Telcian.

Literatură.

Din interesantele **Memorii din 1848/49,** scrise de regretatul prefect de Legiune *Vasilie Moldovan,* se mai află de vêndare câteva esemplare la administraţia diarului nostru şi la d-l *Traian H. Pop* proprietar în Boziaş (p. u. D. Szt.-Márton). Un esemplar costă 50 cr. plus 5 cr. porto; pentru România 1 franc 50 banĭ. Doritorii de-a avé acéstă preţiósă scriere istorică sĕ grăbéscă a şĭ-o procura până mai au de unde. Mai cu înlesnire se póte comanda de-odată cu înoirea abonamentului la „Gazeta Trans."

*

In Tipografia diecesană din Arad a apărut: **Cântărĭ la Nascerea Domnului şi alte sĕrbătorĭ,** culese şi arangiate de *Nicolae Velcu,* învĕţător. Ediţiunea II, revĕdută. Format mic de 20 pag. Preţul 10 cr.

*

Abonamentul „Familiei" scădut. Voind a rĕspunde la o dorinţă manifestată din mai multe părţĭ şi în mai multe rêndurĭ, începênd din 1 Ianuarie viitor administraţiunea „Familiei" din Oradea-mare anunţă, că reduce abonamentul pe an în loc de 10 fl. la 9 fl., pe ½ de an în loc de 5 fl. la 4 fl., pe ¼ de an în loc de 2 fl. 70 cr. la 2 fl. In România pe an, în loc de 25 lei, la 20 lei. „Familia" va apăré şi în viitor odată pe sĕptĕmână, pe câte o cólă şi jumĕtate, adecă pe 12 pagine tipărite des, ilustrată din ce mai bogat şi avênd peste 40 de colaboratorĭ.

EDUCAŢIUNE.

Unele scăderĭ de-ale învĕţătorilor.

Tractul Făgetului, Dec. 1896.

Cumcă esamenele de astă-vară în mai multe şcóle din tractul Făgetului au succes slab de tot, despre asta s'a arĕtat la timpul sĕu. Acum fiă-mĭ iertat a arăta şi greşelile, pe carĭ le-am observat, fiind acelea comune mai la toţĭ învĕţătorii.

Causa, că esamenele au succes slab, este a se căuta în înşi-şĭ învĕţătorii respectivĭ, pentru-că:

1) Nu s'au silit a se face stăpânĭ pe materialul de învĕţământ din fiă-care studiu propus şi astfel la predarea lui s'a slujit şi ţinut de carte ca orbul de gard. Ca metod li-a servit „de aicĭ şi până aicĭ" d'arostul, fără nicĭ o esplicare. Şi pĕcatul acesta s'a comis cu deosebire faţă de cel mai important obiect, faţă de religiune. Şi că acésta aşa a fost, orĭ-ce om cu mintea la loc a putut observa din însă-şĭ esaminarea, care era greóie şi care se făcea cetindu-se întrebarea din carte, la care apoi rĕspundea elevul cu cuvinte tot din carte. Vre-un semn, din care sĕ se vadă, că la predarea acestui obiect s'a dat măcar o esplicare cât de rudimentară, nu s'a putut observa. Şi rĕul acesta, cu durere trebue sĕ mărturisesc, am observat, că e încuibat la mulţĭ învĕţătorĭ din tractul nostru, şi nu numai la cei mai tinerĭ, carĭ abia ierĭ-alaltăierĭ au absolvat studiile pedagogice. Inzadar ne mai muncim adunându-ne în despărţĕminte cu prelucrarea lecţiunilor de model din diferite obiecte de învĕţământ, décă nu căutăm sĕ tragem şi folos din acele prelegerĭ, silindu-ne a ne întocmi după modelul acelor prelegerĭ şi prelegerile ce sunt a le ţiné înaintea elevilor noştri atuncĭ, când vom fi numai noi cu ei.

2) Materialul de învĕţământ statorit în plan pentru fiă-care despărţĕmênt, învĕţătorii nu şi-l'au împărţit pe sĕptĕmânĭ, — şi apoi astfel împărţit şi prelucrat sĕ-l fi învĕţat bine. Am observat, şi cu mine fiăcare, că de împărţirea materialului pe sĕptĕmânĭ n'a fost nicĭ pomenélă. Şi acésta s'a putut vedé din conspectele despre materialul percurs în decursul anului. Las' că din unele obiecte nu s'a propus nimic, ca învĕţământul intuitiv, istoriă, istoria naturală, fisică, precum şi unele cunoscinţe despre grădinărit şi economia câmpului etc., dér apoi şi din carĭ s'a propus nu s'a propus în estensiunea cuvenită, amĕsurat planului de învĕţământ. M'am aşteptat, ca învĕţătorii sĕ fi ţinut sémă în punctul acesta cel puţin faţă de acei elevĭ, carĭ cu anul acesta finesc cursul regulat al şcólei de tóte dilele şi sĕ le fi predat cunoscinţe temeinice din tóte obiectele de învĕţământ, cât se póte de pe larg.

Aşa d. e. din religiune, după percurgerea catechismului, sĕ fi păşit la istoria bisericéscă, — şi anume istoria bisericéscă a Românilor, ca încrestinarea naţiei române, suferinţele Românilor, îndurate din partea Ungurilor calvinĭ. Sava Brancoviciu şi despre unirea unei părţĭ din Românĭ cu biserica Romei etc. Din limba maternă desvoltarea cuprinsului fiă-cărei piese din tóte punctele de vedere, ér din gramatică despre propoşiţiile compuse de tot feliul, despre stil şi despre unele composiţiunĭ ca despre naraţiune séu istorisire etc, din geografiă sĕ fi propus geografia Ungariei, Ungaria cu Austria şi modul lor de guvernament, geografia celorlalte state, carĭ compun Europa, despre uscat şi apă etc. Din istoriă: istoria patriei nóstre până în timpul mai nou. Din matematică: cunoscinţă esactă a mĕsurilor nouă cu privire la trebuinţele dilnice, socotirea intereselor şi feliurile de banĭ. Tot aşa şi din celelalte obiecte.

Dér pentru ca se pótă face din destul acestei îndatorirĭ, firesce, învĕţătorii ar fi trebuit sĕ înveţe şi sĕ se prepare cu tot de-adinsul, şi ca sĕ fiă şi mai sigurĭ, ar fi trebuit sĕ-şĭ împartă materialul pe sĕptĕmânĭ, un lucru, firesce, nu tocmai plăcut şi uşor mai cu sémă pentru învĕţătorii, cărora nu le place a munci.

---

mergea dela biserică aţă la popa acasă, învitat de acesta.

După-ce-i dĕdură scaun de hodină şi păhar de beutură, începură a-şĭ petrece toţĭ la olaltă. Mai vorbiră, mai colindară împreună, ér dascălul cu Anica cântară cântece de veselie şi jalnice, ca tinerii, ba vĕdênd bunĕtăţile de fructe aduse de d-l advocat, prinseră o cântare de dragoste.

Dragostile tinerele
Nu se fac din mere, pere,
Ci din buze subţirele...

Cei de faţă însoţiră cu rîsurĭ şi glume pe cântăreţĭ, ér d-l advocat mai adause:

Şi din dejte cu inele...,

făcênd sĕ i-se vadă mâna cea plină cu inele scumpe.

După multe vorbe şi glume numai se ridicà d-l advocat cu un pahar în mână şi ţinù următorul toast:

„Onoraţĭ mesenĭ! E datină rĕmasă la poporul nostru din moşĭ strămoşĭ ca în ajunul de Crăciun sĕ nu dórmă tótă nóptea sĕ privigheze ca păstorii la ieslea dobitócelor, când s'a născut Mântuitorul lumii. Acésta datină s'a păstrat cu scumpĕtate şi în casa părinţilor mei, carĭ au trăit şi murit aicĭ în Balta de Câmpiă. Cu nerăbdare aşteptam, ca prunc, séra de Crăciun ca sĕ umblu a colinda. Cât ţinea postul Crăciunului tot învĕţam la colindĭ, ér ajunul Crăciunului îmĭ părea veac de lung până venia séra, ca sĕ pot colinda şi audi colindĭ. După ce crescui mare şi eşii din casa părintéscă, mĕ înstrăinaiŭ de acest obiceiŭ, mai întâiŭ mĕ nemţii, apoi mĕ ungurii, până în astă séră, când aşa de mare impresiune făcură colindile asupra mea, de nu mai putui sta acasă, trebuii sĕ es ca sĕ aud colindătorii mai de-aprópe, sĕ petrec ajunul Crăciunului în o casă creştinéscă. De aceea nu luaţĭ în nume de rĕu, décă la un timp atât de neobicĭnuit viu a vĕ incomoda. Mai mult: Mi-am propus, ca sĕ o rup cu holteia, şi de adĭ încolo sĕ fiă şi la casa mea Crăciun ca Crăciunele cu butucul Crăciunului după foc, cu óla cea proverbială de vardă lângă el, şi sĕ-mĭ vină colindătorii. Decĭ, Onoraţĭ mesenĭ, după descoperirile făcute, vĕ rog sĕ goliţĭ un pahar de vin cu mine!"

După ce ciocniră şi goliră paharele d-l advocat ér se ridicà şi dise, privind spre preotesa vĕduvă: „Stimată Dómnă! E chiar medul nopţii, suntem în diua de Crăciun preste câte-va minute, aceste minute voiŭ a-le folosi rugându-vĕ, că deórece eu mĕ las de holteiă, d-ta sĕ fi bună a te lăsa de vĕduviă, ér părintele Trandafir mâne sĕ şi vestéscă în biserică propusul nostru".

— „Bravo! Sĕ trăéscă!" Strigară cei de faţă, ér frumósa vĕduvă, roşind o leacă, cum sciu vĕduvile, rĕspunse cu ochii plecaţĭ: „Ce vine dela Dumnedeu, trebuie sĕ primim, şi bine ca şi rĕu, eu una nu mĕ feresc nicĭ când dinaintea voiei lui".

Alt bravo! şi alt sĕ trăéscă!

— „Imĭ vine însĕ cam greu sĕ las pe Anica singură", adause vĕduva, dér nu-şĭ putù găta vorba, că dascălul Bucur o luà peste picior: „Aci sunt eu, dómnă las'o numai în grija mea!..."

„Sĕ trăéscă!" rĕsunà casa preotului, ér servitorii din tindă se mirau, că óre de ce se strigă aşa dese „Sĕ trăéscă?" Dér Petrea, ca mai cu minte, îi scóse din încurcătură spunêndu-le: „Esta-i farmecul colindilor!".

*

A doua di preotul, după ce terminà sfânta slujbă, eşì în uşa altarului şi vesti poporului:

„Trec la taina sfintei căsĕtorii şi se vestesc întâia óră: Domnul Dănilă Bunea advocat în loc cu dómna Sanfia Păun şi Domnul Pavel Bucur învĕţător în loc cu d-nişóra

3) Invěţătorii au păşit înaintea elevi-
ɪr de tot nepregătiţĭ în loc sĕ se fi pre-
ătit în scris, şi lecţiunea astfel pregătită
ŝ-o fi învěţat d'arostul. Numai după o
regătire sistematică şi după tóte regulele
principiile metodice a unui şir de lec-
unĭ şi numai după învěţarea lor d'arostul
ot sĕ aduc folos prin ele şi sĕ influinţez
ıtr'un mod binefăcĕtor asupra elevilor. In-
ĕţătorii respectivĭ vor fi credut, că îna-
ıtea a nisce copii de ţĕran poţĭ sĕ te pre-
nţĭ şi mai nepreparat, că ei tot nu sciu
imic şi nu pricep nimic. Dér s'au înşelat
i se înşelă tot învěţătorul, care crede
stfel.

Bine cunosc ei pe un învěţător, când
pregătit séu nu. Tot cuvêntul rĕu şi ne-
hibzuit îl observă până şi elevul cel mai
ıeatent. De aceea e bine sĕ se prepare în
cris fiă-care învěţător. Când învěţătorul e
ɪregătit, totul merge în linisce, propunerea
ɪ fără multă vorbă şi plină de viéţă; nicĭ
ın cuvênt nu scapă elevilor nebăgat în
ıémă. Cu un cuvênt, aceea ce li-se pro-
ɔune, elevii şi înţeleg şi nu vor mai uita
esne.

4) Ca causă a nesuccesului mai este
ď'a se aminti şi lipsa de iubire către chiă-
marea învěţătorésca, lipsa de însufleţire.
Pe mulţĭ 'i-am observat, că sublima chiă-
mare de învěţător o consideră ca o slujbă,
precum sunt tóte slujbele, care sĕ-i pro-
cure mijlócele de traiu; lucră în agrul cul-
turii numai că nisce năimiţĭ, carĭ aşteptă
sĕ-i trécă diua şi sĕ-şĭ ia plata lor. Despre
mulţĭ m'am convins, că órele şi dilele de
prelegere nu şi-le-au ţinut regulat. Ba am
cunoscut şi un astfel de învěţător, care nu
numai că a lipsit mult fără nicĭ o causă,
dér şi când se ţineau prelegerĭ stetea mai
mult în odaia sa la minciunĭ cu te mirĭ
cine, ér copiiĭ pe lângă câte-o admoniţiune
au pierdut vremea cea scumpă, făcênd
larmă. Astfel de învěţătorĭ apoi cu puţin
înaintea esamenului s'au apucat a dresa pe
elevĭ, ca în chipul acesta sĕ suplinéscă
aceea, ce au întrelăsat din datorinţă şi iu-
bire a face în decursul anului întreg. Unii
ca aceştia mai bine ar face, de s'ar aplica
în alte slujbe, la carĭ ar puté sĕ ne aducă
marĭ folóse. Atarĭ învěţătorĭ nu trebue sĕ
uite de marea rĕspundere, ce o au înaintea
nu numai a ómenilor, ci şi a lui Dumne-
deu. Atarĭ învěţătorĭ trebue sĕ scie, că dela
modul, cum îşĭ vor împlini chiămarea,
atêrnă viitorul, binele şi fericirea poporului
a căror sórte e încredinţată mânilor lor.

„De-aşĭ grăi în limbile omenescĭ şi
îngerescĭ, ér dragoste nu am, făcutu-m'am
aramă sunătóre şi chimbal rĕsunător; şi
de-aşĭ avé prorociă şi de-aşĭ sci tóte tai-
nele şi tótă sciinţa, şi de-aşĭ avé tótă cre-
dinţa, cât sĕ mut şi munţii, ér dragoste
nu am — nimic nu sunt. Dragostea tóte
le sufere, dragostea tóte le rabdă, dragos-
tea nicĭ-odinióră nu cade". (S. Apost. Pavel
către Corintenĭ).

Ar fi timpul suprem, ca sĕ ne desbă-
răm odată de aceste neajunsurĭ, sĕ avem
în vedere, că lumea ne judecă de rĕi şi ne
socotesce 'drept nisce ómenĭ învechiţĭ,
ómenĭ ruginiţĭ, carĭ nu ţinem cont de spi-
ritul timpului. Sĕ fim mai scrupuloşĭ faţă
de noi în ce privesce instrucţiunea. Sĕ ne
gândim, că poporul, din care facem şi noi
parte, a jertfit pentru cultura sa mai mult,
decât orĭ-care alt popor. Acest popor, înse-
toşat după cultură şi învěţătură, nu va uita
nicĭ-odată binefacerile, ce 'i-le facem lui,
dér ţine minte tot-de-odată şi tot rĕul ce
'i l'ar face cineva. Sĕ ne aducem aminte,
că numai în muncă este adevĕrată viéţă şi
fericire.

„Dela învěţător se cere a avé cunos-
ciinţa marei sale misiunĭ în societate şi a
lucra cu devotament pentru împlinirea
acestei misiunĭ. Fiă-care din D-vóstrĕ, D-lor
profesorĭ, d-lor învěţătorĭ, sĕ-şĭ repete în
tot momentul, că a fi învěţător nu este nu-
mai a esercita o profesiune, nu este a îm-
brăţişa o simplă carieră, care sĕ-i procure
mijlócele de veţuire. Invěţătorul este ceva
mai mult, el este un sacerdot, este un con-
ductor sufletesc spre a lumina mintea şi a
forma inima junimei. El trebue sĕ aibă nu
numai consciinţa datoriei, dér şi devota-
mentul, ce se cere pentru o aşa înaltă mi-
siune" (discurs cu ocasiunea distribuirii pre-
miilor din partea regretatului ministru de
culte şi instrucţiune B. Boerescu).

X.

HIGIENA.

Microbii din pămênt.

Sunt microbĭ în aer, sunt şi în apă, déră mai mulţĭ sunt pe pămênt şi în pămênt. Pe faţa pămêntului într'un centimetru cub sunt peste două milióne de microbĭ. In fundul pămêntului însĕ, şi anume la o adêncime de 5 până la 6 metri nu se mai găsesc bacterii. Ětă de ce apele de isvor, carĭ vin din adêncime, sunt fără microbĭ.

Doftorii cei luminaţĭ au aflat într'un centimetru cub de pămênt luat aşişĭ de pe faţa pămêntului 2 milióne 600 de mii de microbĭ, într'un centimetru cub luat dela 2 metri adêncime 23 de mii de microbĭ, într'un centimetru cub luat dela $3^1/_2$ metri adêncime 6 mii de microbĭ, într'un centimetru cub luat dela $4^1/_2$ metri adêncime 500 de microbĭ şi într'un centimetru cub luat dela 6 metri adêncime n'au mai aflat nicĭ un microb. Cu bună sémă, că pe pămênt şi în pămênt microbii nu's peste tot locul una de mulţĭ, ci în locurile cele curate sunt mai puţinĭ, éră în locurile cele necurate séu murdărite sunt mai mulţĭ. In locurile cele năsipóse de pe faţa pămêntului sunt bunăóră într'un centimetru cub de pămênt numai cam o miiă 600 de microbĭ, pe când într'un gram de pămênt gunoit şi arat sunt cam 11 milióne de microbĭ, éră într'un gram de gunoiu cam 78 milióne. Va sĕ dică cu cât mai mult gunoiu séu necurăţenii se află într'un loc, cu atâta mai mulţĭ microbĭ se află în locul acela.

Acuma credem, că veţĭ pricepe cetitorilor, de ce înainte de vr'o trei anĭ, când venise holera şi în părţile nóstre, s'a fost dat poruncă prin tóte satele, că fiă-care gospodar sĕ curăţéscă gunóiele de pe lângă grajdurĭ şi din ogrădĭ şi sĕ-'l ducă departe de sate în gropĭ séu pe câmpurĭ. Sciţĭ acuma, că în gunoiul de pe lângă grajdurĭ şi de prin ogrădĭ se află mulţimea cea mai mare de microbĭ, carĭ primejduesce sănĕtatea şi viéţa omului. De aceea tare fără cap lucră unii ómenĭ de ai noştri, carĭ îşĭ fac grajdurile de vite aşişĭ lipite de păreţii casei şi sub un acoperemênt cu casa. In casele acele ómenii nu pot fi sănĕtoşĭ, pentru-că aerul cel puturos şi plin de microbĭ din grajdurĭ se bagă una şi una în case pe uşĭ şi pe ferestri. Grajdurile de vite trebue făcute departe de case şi anume aşa, că nicĭ vêntul sĕ nu pótă aduce putórea dintr'ênsele în locuinţele ómenilor.

Noroc numai, că cei mai mulţĭ microbĭ din pămênt nu sunt stricăcioşĭ, éră cei stricăcioşĭ sunt puţinĭ. Stricăcioşĭ sunt bunăóră microbii frigurilor, microbii holerei, ai ofticei şi încă vr'o doi—trei. După ce scim acuma, ce duşmanĭ rĕi se află în pămênt, óre cine va mai îndrăsni sĕ pue lut pe vr'o rană, ca sĕ oprésca curgerea sângelui? Cu bună sémă, că cel ce-'şĭ iubésce sănĕtatea şi viéţa nu va face acest lucru, ce de atâtea-orĭ îl fac ómenii noştri.

(„Deşteptarea".)

Fenomene vulcanice.

(Fine.)

După erupţiunea despre care vorbim, s'au format în golful Fonseca din cenuşa şi pietrile asvîrlite de vulcan, două insule lungĭ de 100 m., ér córstele golfului s'au lărgit de peste 200 m. Asemenea mărturisirĭ avem despre erupţiunea deja menţionată a vulcanului Temboro (pe insula Sumbava) în anul 1815. Acéstă erupţiune se socotesce ca cea mai teribilă din tóte cunoscute până acuma.

Cenuşa era asvîrlită cu atâta putere şi în cantităţĭ atât de enorme, că a format pe Oceanul dimprejurul insulei Sumbava un strat de peste 50 centim., prin care corăbiile treceau cu mare greutate. Cea mai mare parte a insulei, mai cu sémă regatul Temboro, mai apropiat de vulcan, era cu desăvîrşire acoperit de cenuşă, care se ridică peste pămênt de un metru şi mai mult. Casele residentului în Bima, la 15 mile depărtare, s'au sfărîmat sub greutatea prafului cădut peste ele. „Cenuşa se ridica — dice o descriere a acestei erupţiunĭ — la cele mai înalte regiunĭ, în mase atât de colosale, că pe insula Lamboc, depărtată de 22 mile, a cădut un strat gros de 50 centim., care a produs pe acéstă insulă o fómete, care a pricinuit mórtea a 44.000 de ómenĭ!"

După erupţiunea dela Krakatau (1883) cenuşa s'a rĕspândit pe o întindere de 750.000 km., adecă de-asupra unei suprafeţe egală ca a Europei centrale. (Niemayer).

Numai asemenea date ne dau o ideiă mai lămurită despre puterea atât de straşnică a fenomenelor vulcanice.

Acum am ajuns la momentul când se începe erupţiunea lavei. După cutremurile de pămênt, zguduiturile şi detonaţiunile, după ce vulcanul a asvîrlit cantităţĭ enorme de cenuşă, rapilĭ, bombe, bolovanĭ colosalĭ precum şi bucăţĭ de lavă vechiă, care astupa craterul, începe a curge din vulcan lava cea licidă, curgând ca nisce rîurĭ peste localitatea dimprejur. Cantităţĭ de lavă asvîrlită sunt asemenea, ca şi cele de cenuşă câte-odată fórte însemnate. Vulcanul de pe insula *Hawai* numit *Mauna Loa* (4139 m.) aruncă în anul 1866 lava cu o forţă atât de mare şi în atâta abundenţă, că s'a format de-asupra craterului un stêlp de lavă de peste 300 metri înalt şi gros de 20—30 metri. Partea vestică a insulei unde se găsesce vulcanul, se pierdea sub un potop de foc şi nóptea era luminată ca diua. Un potop de lavă curgea pe o distanţă de 35 mile englese sleindu-se numai în apropiere de Hilo. Ěrupţiunea a durat fără a slăbi 20 dile, stêlpul de foc fiind vĕdut în acest timp de pe corăbii dela o depărtare de 200 mile englese.

Curgerea lavei însĕ nu este prea repede, la început când este fórte încăldită şi în stare perfect licidă şi când curge pe pólele inclinate a vulcanului, mersul ei este mai viu, dér cu cât mai mult se rĕcesce, cu atât înaintéză mai încet. De esemplu, lava din Vesuv curgea câte-odată cu o repediciune de 2 metrii pe secundă, ér altă dată face un ceas, aşa că mişcarea ei era apróре nevisibilă. Curgênd lava pe pămênt se răcesce şi se întăresce. Dér fiind-că ea nu este un conducĕtor bun de căldură, sub scórţa formată de-asupra tot-déuna rĕmân straturiie de lavă mai mult timp licide. Şi că mai îndelung se păstréză căldura în lavă, sub scórţa ei exterióră, o dovedesce un fapt, pe care învěţatul Spalagini a găsit, că după o erupţiune a Etnei (în Sicilia), după 11 lunĭ, straturile se rĕcise dinafară, însĕ dinlăuntru era atât de ferbinţĭ, că un lemn băgat în ea prindea numai decât foc.

Ětă pe scurt câte-va date interesante asupra îngrozitórelor, dér totodată şi măreţelor fenomene vulcanice. Natura este mare în puterile ei, îngrozitóre şi sublimă.

(„Amicul tinerimei").

Anica Păun, toţĭ de legea nóstră de aicĭ; cine scie ceva pedecă sĕ vestéscă la maica biserică".

„Sĕ le dée Dumnedeu noroc şi sănĕtate", adause poporul. Ěr mergênd către casă şi ajungênd acasă, toţĭ poporenii vorbiau numai despre cele două credinţe făcute în ajunul de Crăciun.

*

La anul dup'aceea, când tot satul lumina casele şi aştepta colindătorĭ, advocatul Danilă Bunea poruncì servitorului: „Petre, nu deslega adĭ cânele, sĕ pótă venì colindătorii". Ěr el era fericit, că are şi el Crăciun ca Crăciunele, cu colindătorĭ, cu voiă bună şi cu un frumos leagĕn, împodobit cu un copilaş ca de 2 lunĭ.

Vedeţĭ ce farmec au colindile? Păstraţi-le cu scumpătate!

I. P. R.

Colindĭ.

Colo 'n jos pe şesurele
Grea turmă de oi se vede,
Da la ele cine şede?
Da vre-o opt pĕcurăraşĭ
Numai unu-i străinel
Şi p'acela mi-l mânară
Sĕ întórcă oile.
Până oile 'ntorcea
Ce-i şepte lege-i făcea.
Când la ei că se'ntorcea
Ei îl prind a-l întreba:
Frate, cum îţĭ vréi mórtea
Orĭ puşcat, orĭ săgetat,
Orĭ căpuţul jos luat?
— Nicĭ puşcat, nicĭ săgetat,
Fără capul jos luat,
Şi pe mine mĕ 'ngropaţĭ
La strunguţa oilor,
La jocuţul mieilor,
Fluerașu meu cel drag
Mi-l puneţĭ, ortacĭ, la cap,
Că vêntul când va sufla
Fluerul va fluera,
Oile vor înturna;
Oile cele cornute
Mândru m'or cânta pe munte,
Oile cele bălăi
Mândru m'or cânta pe văi,
Oile cele seine
Mândru m'or cânta pe mine!

(Din Rodna.)

*

Noi umblăm şi colindăm
Şi colacĭ nu căpătăm.
Fost'am pe la curţĭ domnescĭ
Şi prin case boerescĭ,
Dér boerii nu-s acasă.
Boerii prin codru mare
Au eşit la vênătóre!
Tot vênară, ce vênară
Di de véră până 'n séră
Şi nimica nu aflară
Num' un puiŭ de căprióră.
Un boer cum îl vedea
Puşca la ochiŭ o punea,
Puşca-i gata de-a puşca
Săgéta de-a săgeta!
Căprıór' atuncĭ grăia:
Ho, ho, ho, nu mĕ 'mpuşca
Nice nu mĕ săgeta,
Că eu nu-s cine gândescĭ
Şi de cin' mĕ socotescĭ,
Că-s Ionu, Sânt-Ionu,
Nănaşul lui Dumnedeu,
C'am botezat Fiiul sĕu,
Şi el singur m'a trimis
Ca sĕ mĕsur pămêntu
Pămêntu cu d'âmbletu
Şi ceriu cu stânginu!
Pe pămênt sĕ iasă stele!
Pe ceriŭ sĕ facem nuele!

(Din Strâmba.)

*

Pe cósta lui Rusalim
Rumeióră ochii-s negri.
Grea turmă de oi îşĭ vin
Rumenióră ochii-s negri
Da la oi cine-mĭ şedea?
Constantin cu soru-sa.
Constantin din graiŭ grăia
Dă soră mai tare 'n oi
Că vedĭ norĭ de ploiă-mĭ vin.
— Ba do-aceia că nu-s norĭ

P O V E Ţ E.

Cum se curăţă rugina de pe cuţite? Séra cuţitul ruginit se udă cu petroleu şi în cealaltă ḑi diminéţa se frécă bine cu cenuşă arḑêndă de cărbune de pétră, orĭ de lemn.

*

Cernéla se póte păstra timp mai îndelungat fără ca sĕ muceḑéscă, décă se pun în ea câte-va picăturĭ de carbol.

*

Fotografiile se pot curăţi cu mieḑ de franselă (jimlă), frecându-se cu băgare de 'sémă.

*

Hărtia se póte scuti contra focului, muindu-o mai de multe-orĭ într'o soluţiă tare de Alaum (pétră acră); hărtia astfel preparată n'o póte arde focul.

*

Pentru caii carĭ nu stau la potcovit leacul cel mai bun şi mai ieftin este uleul de pĕtrênjel. Se tórnă puţin uleu în palmă, se frécă şi se dă calului sĕ miróse, şi numai decât scopul este ajuns.

Credinţe poporale.

V.

Pentru-ce trebue sĕ dea Românul pită Ţiganului.

Nu cred sĕ fiă casă românéscă — înţeleg la sate — cât de ascunsă orĭ sĕracă, la care sĕ nu se abată măcar de ḑece-orĭ într'un an când un Ţigan, când altul, când doi-trei de-odată. Pun rĕmăşag, că nu.

De unde şi pentru-ce atâta dragoste faţă de noi, vom vedé; destul că acest neam nu ne încunjură, nu ne ocolesce.

Vine cu norul, vine cu plóia, vine aţă unul după altul, habar neavênd de vreme şi, décă ţi-a călcat odată pragul, om sĕ fi, sĕ te vedĭ scăpat de el pănă nu 'i-ai dat baremĭ o scrija de pită.

Fără de asta? — odată cu capul. Ba, décă nu te porţĭ sprintenel, prinde rădĕcinĭ, se pune pe vatră orĭ şede pe faţa căsii şi-ţĭ începe la poveştĭ din lună şi din sóre, căcĭ el tóte le-a bătut.

Dér apoi Ţîganca?!... Aceea, aceea-i odată prooroc!... Dă-ţĭ cu cărţile, dă-ţĭ cu bobii, spune-ţĭ de noroc, de dragoste, de câte şi mai câte, al căror capĕt tot-déuna e..... o scrija de pită.

Décă şi după acestea tot te mai arăţĭ tare în fire, ţi-se pune înainte, te caută drept în faţă cum ar voi sĕ-ţĭ ḑică: „dér totuşĭ trebue sĕ-mĭ dai, că eştĭ dator sĕ mi-o dai“.

— — — — — — — — — —

Aşa-i. Noi Românii trebue sĕ dăm Ţiganilor pită, că le suntem datorĭ cu ea. Dér de unde şi de când?... La acésta vréu sĕ rĕspund acuma. Cine-a asculta, a învĕţa; cine a durmì — cu somnul va fi.

Ḑice, déră, că în vremurile acelea, când Ţiganul a avut pentru întâia-dată atingere cu Românul, şi a vĕḑut cum acesta se îndeletnicesce afară la câmp arând şi sĕmĕnând, l'ar fi întrebat: „ce naiba facĭ, ho Române, de tai întâiŭ pământul tot scrijele, apoi îl mĕsurĭ încetinel şi cumpănit din picióre, lovindu-l din palmă tot mereu cu scii ce bobĭ mĕrunţĭ în faţă, éră la urmă din nou te împacĭ cu el şi-l netedescĭ cu nu sciu ce?“

— „Ei! cumetre — ḑice Românul — trébă mare-i asta, dér trébă bună; asta ne dă nouă pită. De n'am face aşa, n'am mânca pită“.

— „Dér de-oiŭ face şi eu aşa — întrébă Ţiganul — şi eu voiŭ avé pită?“

— „De bună sémă!“

Haida atuncĭ Ţiganul prinde halaripii la plug, ară, cumpĕră sĕmênţă dela Român, — séměnă făcênd întocmai ca Românul.

La câte-va ḑile iese Românul afară, sĕ vadă décă 'i-a rĕsărit la rênd grâul, orĭ de a trebui sĕ-l semene de-a doua-óră.

— „Unde mergĭ, Române?“ întrébă Ţiganul.

— „Merg sĕ vĕd de mi-a rĕsărit grâul orĭ ba“.

— „Mĕ duc şi eu“.

— „Vino“.

S'au dus.

Vreme umblase bună şi s'a bucurat inima Românului vĕḑêndu-şĭ grâul rĕsărit roşu frumos şi des ca pĕrul dela o periă.

Ţiganul din a sa parte se mira, cum se face, că din bobii aceia mĕrunţĭ şi alboi a dat afară covor verde.....

Colo de cu primăvéră éră se mai duce Românul către grâu; Ţiganul după el.....

....„De-acuma, — ḑice Românul, după ce a vĕḑut, că sĕmĕnătura a eşit bine din iérnă — numai sĕ ne rugăm lui Dumneḑeu de vreme bună şi sĕ-l grijim bine, că trag nĕdejde, sĕ avem bucate din greu“.

Ţiganul, auḑind de una ca aceea, că trebue sĕ grijéscă bine de holdă, altă ḑi se şi mută cu cortul la marginea ţarinei şi se pune de pândă cu ḑi cu nópte, nu cumva sĕ cugete grâul una şi sĕ fugă.

Românul avênd daraverile lui, nu s'a mai dus către grâu pănă colo când era sĕ-l caute de copt. Când colo — vede pe Ţigan la marginea grâului culcat pe un răzor cu *sora vêntului**) lângă el, acuşĭ ridicându-şĭ capul sĕ mai vadă ceva, acuşĭ éră tupindu-se, ca grâul sĕ nu bage sémă, că el îl păndesce.

— „Dér tu ce facĭ pe-aicĭ, Ţigane?“ îl întrébă Românul.

Da Ţiganul către el: „tacĭ... nu striga din gură, că ne ie sémă şi se duce; veḑi-l cum se tot gată?...“

Adia adecă o bóre de vênt şi aceea, atingênd grâul, grâul se legăna în valurĭ line, cât ţi-se părea, că tot lanul ar fi în o mergere óre-care. Muncă deşértă a fost tótă stăruinţa Românului sĕ-l desbete pe Ţigan, că n'are sĕ-i fugă grâul.

— „Ba are, ḑĕu, vedĭ dóră, că acum e şi gata de ducă“.

— „N'are, Ţigane“.

— „Apoi décă n'are şi dumneata te ţînĭ mai ocâş — dă-mĭ o pită pe el, apoi ţi-l străjuesce şi ţi-l grijesce, că eu sciu, că nu mai stau lângă el de astăḑĭ înainte“...

Ce mai avea sĕ sgrămuşdéscă Românul?! vorba ceea: cu prostul sĕ n'ai nicĭ în clin, nicĭ în mânecă.

I-a făgăduit pita şi a fost gata pacea.

Dér ce, că nu avea copt şi n'a putut sĕ dée Ţiganului decât numai o jumĕtate.

— „Nu face nimica — ḑice Ţiganul — afla-oiu eu cealaltă la dumneata, că mai vedé-ne-om noi“.....

.....Inţelegeţĭ acuma pentru ce-l caută atât de des Ţiganul pe Român şi pentru-ce trebue Românul sĕ dée Ţiganului pită!! Că vedeţĭ, când au făcut ei pacea, în loc de-o pită Românul 'i-a dat numai o jumĕtate, rĕmânênd cu cealaltă dator. Ţiganul dincolo ţine minte la dătoriă şi vine în tótă ḑiua după părtiţa lui, că are drept la ea.

Atuncĭ ḑice, că ar fi şi gătat Ţiganii cu plugăritul.

(Audită în Farnaş).

Koevari.

*) „*Sora vêntului*“ ḑice poporul de-aicĭ către *bâta păstorescă.*

Glume.

Fericire vecinică: Maria: „Spune-mĭ Flóre, ce facĭ, de tu tot-déuna trăescĭ în aşa fericire cu bărbatul tĕu?“

— Flórea: „Eu ţi-oi spune, lucrul este fórte uşor. Eu în fiă-care ḑi rup câte-un nasture pe sub ascuns de pe hainele bărbatu-meu, şi de-órece el nu şi-i scie cóse, vede, că eu îi sunt neîncunjurat de lipsă şi aşa trăim fericit!...“

MULTE ŞI DE TOATE.

Unde se află bunicele cele mai tinere din lume?

In Delavare, Statele Unite Nord americane, este o femeiă din viţa Negrilor cu numele Clarissa Iackson, care acum e numai de 35 de anĭ şi deja este bunică încă de când era de 25 de anĭ. Clarissa se mărită când era de 11 anĭ şi după un an avù o fată. Fata acésta, când a fost de 12 anĭ, se mărită şi la anul devenì şi ea mamă.

O altă femee tot dintre Negri, care în 1888 locuia în Chapel Hill (America) în acel an căpĕtă un premiu ca cea mai tînĕră bunică din întrégă lumea. Pe când femeia acésta era de 28 anĭ era deja bunică.

Mrs. Smith din California, după cu[m] scrie o fóie de acolo, când era de 32 [de] anĭ era bunică, ér când ajunse la 48 [de] anĭ deja era străbună.

Dér nu trebue sĕ căutăm în ţĕrĭ aş[a] depărtate după bunicile cele mai tiner[e], căcĭ astfel de esemple avem şi aicĭ la no[i]. Aşa de esemplu, împĕrătésa Austriei er[a] deja bună la vêrsta de 36 anĭ, Regina An[gliei], Victoria, în etate de 40 de anĭ d[e] asemenea era bunică, ér princesa de Wale[s] în etate de 45 de anĭ devenì bunică.

*

Etatea arborilor.

Cercetările silvice au dovedit că arborii ce cresc în Europa trăesc, cea ma[i] mare parte sute de anĭ, ér unii ajung [a] trece de o miie. Specialiştii indică următorul numĕr de anĭ la care ajung arborii Bradul 425, Moliftul 275, Fagul 245, Plopul 210, Mesteacănul 200, Frasinul 170, Arinul 145, Ulmul 130. Inima stejarului începe a putreḑi numai după 300 de anĭ, ér la 410 cade prada timpului, totuşĭ se cunosc casurĭ în carĭ trece de 600 de anĭ.

In Calaveras (America de sud) s'a tăiat un *Washingtonia gigantea* a cărui cóje arată că arborele trăesce 3000 de anĭ, era înalt de 118 metri şi la basă avea un diametru de 10 metri.

In Arcadia (Grecia) este un Platan pe care îl descrie Pausanias în secolul al 2-lea un Chiparos din Pavia sĕ fi fost contimporanul lui Iuliu Cesar, ér un stejar din pădurea Needvood (Anglia) la 1822, avea etatea de 600 anĭ, fiind încă robust şi care aḑĭ încă tot stejar e. Marele botanist de Condolle aprecia etatea unui Taxus din Braburn (Anglia) la 3000 de anĭ.

Istoriograful englez Evelyne amintesce în secolul al 17-lea despre un teiŭ din împrejurimile oraşului Neustadt (Germania), care pe atuncĭ încă trecuse de 1000 de anĭ. Bĕtrânul trandafir sĕlbatic din Hildshem e cunoscut ca cel mai vechiŭ din lume. Se ḑice că l'ar fi plantat Carol cel Mare, în amintirea trimişilor Califului Harun al Raşid. La 818 fiul lui Carol cel Mare, Ludovic cel blând a zidit o capelă al cărui altar era pus pe rĕdăcina acestui trandafir. Tulpina sa are un diametru de 16 centimetri şi o înălţime de $8^1/_2$ metri, una din ramurile sale acopere o suprafaţă de 11 metri pătraţĭ dintr'un zid al Capelei şi astăḑĭ încă acest veteran al trandafirilor face mii şi mii de florĭ.

In provincia Olandeză, Limburg, e un teiŭ de 6 metri în circonferenţă şi tradiţia spune că, ar fi fost plantat de legionarĭ Romanĭ. In 1868 un uragan i-a stricat mai multe ramurĭ din carĭ s'au încărcat 6 căruţe. Mai târḑiu a fost aprópe distrus de un foc, el însĕ s'a regenerat şi trăesce încă, umbrind o mare suprafaţă.

In timpul mai vechiŭ era obiceiŭ a se însemna hotarul proprietăţilor, plantând arborĭ. Intr'o hartă făcută în anul 1135 e însemnat un castan care, aḑĭ, încă arată hotarul ţinutului Torworth (Anglia).

Că ḑo-aceia-s peţitorĭ,
Vin la mine,
Cer pe tine
Da nu sciu date-oiŭ orĭ ba
Orĭ lăsate-oiŭ acolea,
Că lângă tine
Cer mult bine,
Că-mĭ cer Liul
Cu Sibiiul;
Lângă tine tot mai cer
Şépte buţĭ
Cu banĭ bătuţĭ;
Lângă tine tot mai cer
Şépte sute de oi şute
Şi p'atâtea de cornute;
Lângă aceste tot mai cer
Un pluguţ cu şése boi
Şi-un pogăniciu, măcar doi...
Tu frate că nu mi-i da
Tu frate că mi-i lăsa
Pân' el frate că n'a face
Pod d'aramă pe sub vamă
Pod d'argint pe sub pămênt...

Sĕ fi gazdă veselósă
D'astă colindă frumósă,
Nascerea lui Christos
Sĕ vĕ fie de folos!

(*Din Reteag.*)

*

Ḑorĭ d'albe s'au revĕrsat,
Cocoş galbin a cântat,
Şi-a cântat pân' s'arĕtat
Sóre mândru luminat.
Cu trei raḑe luminate
In trei locurĭ aşeḑate;
Una în naltul ceriului,
De-a dirépta tatălui,
Şi de-a stânga fiiului
Şi de-asupra duhului!
Alta 'n şesul câmpului
In córnele plugului;
Er a treia-a rĕsărit
Şi a treia s'a oprit:
Sus în vêrful munţilor
In staurul sterpelor,
In mijlocul mieilor
In stânga mulgărilor
Şi 'n fruntea miorilor.
S'a oprit la casa ta,
Boer mare, dumniata!
Gazdă sĕ te'nveselescĭ
Şi la mulţĭ anĭ sĕ trăescĭ
Sĕ trăescĭ sĕ dobândescĭ
Tot binele ce-l dorescĭ,
Şi binele cel mai mare
Carele sfârşit nu are!

(*Din Giurgescĭ.*)

*

Scólă, scólă Domnul bun
Domnului Dómne!
Că nu-i vremea de-a durmi,
Ci-i vremea de-a împodobi,
Că cocoşii au cântat,
Zorĭ d'albe s'au revĕrsat,
Porumbeii au sburat.
Sus mai sus că se 'nvolbară
Jos mai jos că s'alinară
Jos în vadul lui Iordan,
Luară-apşóră 'n gurişóră
Şi se deder de-a sbura...
Sus mai sus că se 'nvolbară,
Jos mai jos că se lăsară.
Jos pe curtea cest' Domn bun
Apşóra că-o ţipa
Frumos curtea i-o spăla
Gonţişóra-o slobozea
Frumos curtea sdruncina
Domnu din cas'auḑia,
Şi afară că eşia
Şi din gură-aşa grăia:
Mititei colindătorĭ,
Nu grăbireţĭ sĕ intraţĭ,
C'am fii micĭ, nepomeniţĭ,
Fete marĭ în nesculate
Curţile-s nemăturate.
Sĕ se scóle fetele
Sĕ măture curţile
Cu cornul cătrinţelor,
Cu vêrful cosiţelor,
Şi treceţĭ în cea grădină
Şi luaţĭ toţĭ florĭ în mână
Şi muiaţĭ în cea fântână,
Şi veniţĭ înrăurând
Inrăurând şi 'mpreunând
Şi veniţi-mĭ colindând
Sânta Nascere vestind.

Şi o închinăm cu sănĕtate
Pe la gazde pe la tóte.

(*Din Valea Haţegului.*)

*

Orĭ cât de neînsemnată e etatea omu-ui în comparaţie cu aceia a acestor mar-orĭ muţĭ ai secolilor, totuşĭ natura nu le-a lat altă destinaţie arborilor decât de-a ervi pe om. („*Lib.*“)

Călendarul sĕptĕmânei.

DECEMVRE. are 31 ḑile. ANDREA.

Ḑilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	15 M. Eleuter	27 Ev. Ioan
Lunĭ	16 Păr. Ageu	28 Pruncii nevin.
Merţĭ	17 Păr. Dănilă	29 Toma şi David
Mer.	18 M. Sevastian	30 Anisia
Joi	19 Sf. Bonifaţiu	31 Silvestru
Vin.	20 Mart. Ignaţiu	1 **Ian. 1897** a. n.
Sâm.	21 S. m. Iuliana	2 Macariu

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 24 Decemvre n. 1896.

Sĕminţe	Cualitatea per Hect.	Preţul per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănăţenesc	81	8.40	8.45
Grâu dela Tisa	81	8.45	8.50
Grâu de Pesta	81	8.40	8.45
Grâu de Alba-regala	81	8.40	8.45
Grâu de Bácska	81	8.50	8.55
Grâu ung. de nord	81	.—	.—

Seminţe vechi orĭ nouĕ	soiul	Calitatea per Hect.	Preţul per 100 chilgr. dela	până
Sĕcară		70—72	6.65	6.70
Orz	nutreţ	60—62	4.—	4.35
Orz	de vinars	62.64	5.10	5.90
Orz	de bere	64.66	6.50	8.—
Ovĕs		39.41	5.70	6.20
Cucuruz	bănăţ.	75	.—	.—
Cucuruz	altŭ soiu	78	.—	.—
Cucuruz	„	—	.—	.—
Hirişcă	„	—	—.—	—.—

Productediv. (Preţul pe 100 chilograme.)	Soiul	Cursul dela	până
Sem. de trif.	Luţernă ungur.	46.—	52.—
—	transilvană	—.—	—.—
—	bănăţénă	—.—	—.—
„	roşia	35.—	38.—
Oleu de rap.	rafinat duplu	—.—	—.—
Oleu de in		—.—	—.—
Uns. de porc	dela Pesta	54.—	54.50
„	dela ţéră	—.—	—.—
Slănină	svêntată	49.—	49.50
„	afumată	55.—	56.—
Seu		—.—	—.—
Prune	din Bosnia în buţĭ	17.—	17.50
„	din Serbia în sacĭ	16.75	17.25
Lictar	slavon nou	19.50	19.—
„	bănăţenesc	—.—	—.—
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoşĭ	unguresci		
„	sêrbescĭ		
Miere	brută	—.—	—.—
„	galbină strecurată	—.—	—.—
Ceară	de Rosenau	—.—	—.—
Spirt	brut	—.—	—.—
„	Drojdinţe de spirt	—.—	—.—

Cursul la bursa din Viena.

Din 24 Decemvre 1896.

Renta ung. de aur 4%	122.25
Renta de coróne ung. 4% . . .	99.—
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% .	122.90
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	101.20
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	120.—
Bonurĭ rurale ungare 4% . . .	97.40
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	97.40
Imprum. ung. cu premii	150.50
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Segedin.	137.—
Renta de hârtie austr.	101.35
Renta de argint austr.	101.40
Renta de aur austr.	123.50
Losurĭ din 1860	143.—
Acţii de ale Băncei austro-ungară.	932.—
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	408.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	372.—
Napoleondorĭ	9.53
Mărcĭ imperiale germane . . .	58.90
London vista	119.95
Paris vista	47.52½
Rente de coróne austr. 4%. . .	100.80
Note italiene	45.35

Bursa de Bucurescĭ

din 24 Decemvre n. 1896.

Valorĭ	Do-bênda	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Rentă română perpetuă 1875	5%	Apr.-Oct.	101 ¾
Renta amortisabilă	5%	„ „	100.—
„ „ (Impr. 1892 . . .	5%	Ian.-Iul.	100.½
„ „ din 1893	5%	„ „	100.½
„ „ 1894 int. 6 mil.	5%	Apr.-Oct.	96.—
„ „ (Impr. de 32. ½ mil.	4%	Ian.-Iulie	88.⅛
„ „ (Impr. de 50 mil.	4%	„ „	88.½
„ „ (Imp. de 274 m. 1890	4%	„ „	88.½
„ „ (Imp. de 45 m. 1891	4%	„ „	88.½
„ „ (Im. de 120 iul. 1894	4%	„ „	88 ¼
„ „ (Im. de 90 mil. 1896	4%	„ „	86.¾
Oblig. de Stat (Conv. rurale).	6%	Mai-Nov.	101 ½
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	294.—
Oblig. comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.-Iul.	96.⅛
„ „ „ din 1884	5%	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5%	Iun.-Dec.	— —
„ „ „ din 1890	5%	Mai-Nov.	95 ¾
Scrisurĭ fonciare rurale . . .	5%	Ian.-Iulie	93 —
„ „ urbane Bucurescĭ	6%	„ „	— —
„ „ „ „	5%	„ „	95.⅛
„ „ „ Iaşĭ . .	5%	„ „	91.⅝
Oblig. Soc. de basalt artificial	6%	„ „	—.—
	V. N.		
Banca Rom. ult div. fr. 12.81	500	150 v.	—.—
Banca Naţion. ult. div. 86.—	500	într. v.	1875
Banca agricolă	500	150 v.	227.—
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	454.—
Naţionala de asig. ult. div. 43 lei	200	„ „	486.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	„ „	310.—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	209.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	„ „	—.—
„Patria“ Soc. de asig. ult d. 4 lei	100	„ „	115.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ „ 2 em. u. d. 0	100	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	300	„ „	—.—
„Bistriţa“ soc. p. f. hârtii 30 0/0	100	„ „	—.—
Societ. p. const. de Tramways	200	„ „	—.—
20 francĭ aur			—.—

SCOMPTURĬ:

Banca naţ. a Rom.	5%	Paris	2%
Avansurĭ pe efecte	6%	Petersburg . .	4½%
Casa de Depunerĭ	5½	Berlin	5%
Londra	4%	Belgia	3%
Viena	4.—	Elveţia	4½

Cursul losurilor private

din 24 Decemvre 1896

	cump.	vinde.
Basilica . . .	6.80	7.20
Credit . . .	200.—	202.—
Clary 40 fl. m. c. . .	57.—	58.—
Navig. pe Dunăre . .	136.—	140.—
Insbruck	27.75	28.75
Krakau	27.80	28.30
Laibach	22.75	23.75
Buda	59.25	60.—
Palffy	57.—	58.—
Crucea roşie austr. .	18.—	19.—
dto ung. . .	9.80	10.50
dto ital. . .	—.—	—.—
Rudolf	22.50	24.—
Salm	70.50	71.—
Salzburg	27.50	28.50
St. Genois . . .	71.50	72.50
Stanislau	44.—	46.—
Trieitine 4½% 100 m. c.	146.—	150.—
dto 4% 50 .	68.—	72.—
Waldstein . . .	60.—	62.—
dto de 10 francĭ	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	18.50	19.50

Cursul pieţei Braşov.

Din 25 Decemvre 1896.

Bancnote rom.	Cump.	9.47	Vênd.	9.50
Argint român.	Cump.	9.43	Vênd.	9.46
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.53	Vênd.	9.54
Galbenĭ	Cump.	5.65	Vênd.	5.70
Ruble rusescĭ	Cump.	126.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	38.30	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.70	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	101.75

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Redactor responsabil: **Gregoriu Maior**

Nr. **18222**—1896

Publicaţiune.

Lunĭ în 28 Decemvre a. c. înainte de prânz la 10 óre se va ţiné la oficiul orăşenesc economic o licitaţiune verbală şi pertractare scripturistică de oferte pentru arêndarea din 1 Novembre 1896 până în 31 Octombre 1900 a mai jos amintiţilor agri şi livezĭ date oraşului Braşov în urma comasaţiunei.

Reflectanţiĭ au de a-şĭ ascerne ofertele scripturistice provĕḑute cu timbrul recerut şi cu vadiul de 10% din suma anuală de arêndă oferată celĭ mult până la 10 óre înainte de prânz a amintitei ḑile la oficiul orăşenesc economic, unde sĕ pot totdeodată şi vedea în decursul órelor oficióse şi condiţiunile de arêndă.

Vadiul are se constea din banĭ gata séu hârtii de preţ.

Inainte de licitaţiunea verbală este de a se depune un vadiu de 10 % din preţul de strigare.

In ofertele scripturistice, a căror deschidere va avea loc după licitaţiunea verbală, este de a se aminti agrul séu livadia pentru care se oferéză; mai departe dechieraţiunea, că oferentului i sunt cunoscute condiţiunile de arêndă şi că sĕ supune lor necondiţionat.

In casul când în primăvara anului 1897 prin predarea judecătorésca se va face o schimbare în pămênturĭ, atuncĭ arêndatorului nu i stă în drept, ca sĕ céră dela oraş vr'o despăgubire.

Pămênturile de arêndat sunt următórele:

1) In valea cetăţei 67 jugere 1501 stânjinĭ patraţĭ.

2) Un petec de pămênt de un jugĕr lângă valea Timişului.

3) Hotarul boilor 328 jugere 28 stânjinĭ patraţĭ, din carĭ în partea de către Rogóze au de a se separa eventualminte 45 jugere catastrale, carĭ în acest cas nu se vor arênda.

4) Marginea pădurei în sus de pămênturile firmei Czell şi fii, până la locul tragerei la ţinta, în câmpul Christianului, 41 jugĕre 573 stânjinĭ pătraţĭ.

5) Lângă fabrica Dr. Ferd. Otroban 27 jugĕre 1525 stânjinĭ pătraţĭ.

6) La marginea Braşovechiului, între staţiunea dela Bartolomei şi fabrica Dr. Otroban 2 jugĕre 320 stânjinĭ patraţĭ.

7) In dărătul oborului — 917 stânjinĭ pătraţĭ.

8) Locul pentru cimiterul central 25 jugĕre.

Braşov, 12 Decemvre 1896.

1127,3—3 **Magistratul orăşenesc.**

Nr. 145—1896.

Pădurĭ de vênḑare.

Biserica Sf. Nicolae din Braşov pune în esploatare şi prin urmare în vênḑare 261.55 hectare pădure de stejar la moşia Sudiţiĭ şi 117.9 hectare pădure de stejar la moşia Meteleu, ambele în judeţul Buzĕu (România).

Ofertele însoţite cu vadiu de 5 % din suma oferită sĕ primesc atât la Comitetul subsemnat cel mult **până în 31 Decembre v. a. c.**, cât şi la d-l inginer hotarnic Teodor Berrea din Bucurescĭ, strada Popa Tatu 33, în carĭ locurĭ sĕ pot afla şi condiţiunile mai de-aprópe de esploatare şi vênḑare.

Comitetul parochial al bisericei române ort. rĕs. dela sf. Nicolae în Braşov.

David Almăşan, preşedinte. **Arseniu Vlaicu,** secretar.

Tot umbla se preumbla,
Corinde-mĭ, Dómne corinde!
Maica sfântă tot umbla
Pe drumurĭ nebătucite
Prin ţarinĭ tot aurite
Unde locul sĕ-l găsescă
Ca pe Fiiul sfânt sĕ-l nască.
Şi-n mijlocul drumului
La trupina plopului
Se puse se odihnéscă
Şi pe Fiiul sfânt sĕ-l nască.
Nu se putû odihni
De sunetele frunḑii!
Maica rĕu s'a supĕrat
Şi pe plop l'a blĕstĕmat:
Fire-ai plop afurisit
Şi de mine urgisit;
De mine, de Dumneḑeu,
Mai tare de Fiiul meu,
Frunḑa-n tine sĕ nu stea
Nice ḑiua, nicĭ nóptea,
Nicĭ cu vênt
Nicĭ fără vênt!
Şi maica ér s'a luat
Şi drumul şi-l'a urmat
Pe cărărĭ nebătucite
Prin ţarinĭ tot aurite!
Căta locul sĕ-l găsescă
Unde Fiiul sfânt sĕ-l nască.
La stâna păstorilor
La staurul oilor
Se puse sĕ odihnéscă
Ca pa Fiiul sfânt sĕ nască
Nu se putu odihni
De sbieratul oilor
De săritul mieilor
Ea tare s'a supĕrat
Oile lea blăstĕmat:
Fire-aţĭ voi oi blăstĕmate
De mine, de Dumneḑeu,
Mai tare de Fiiul meu;
Voi de orĭ-ce rĕu veţĭ da,
Voi sĕ nu puteţĭ sbiera,
Lâna pe voi sĕ nu stee
In tot anul sĕ v'o iee,
Mielul de sub voi sĕ piee.
Şi maica că s'a luat
Şi drumul şi-l'a urmat.
Şi maica s'a aşeḑat
La staurul domnilor
La ieslele cailor
Când Fiiul sfânt îl născea
Caii fierele rodea
Din picióre tropotea,
Maica sfânt' aşa ḑicea:
Fire-aţĭ cai afurisiţĭ
De mine, de Dumneḑeu,
Şi de sfânt Fiiuţu meu,
Voi sĕ nu mai aveţĭ saţ
Până-n ḑiua de ispas
Şi-atuncea vreme d'un ceas.
Şi maica ér a pornit
Şi pe drum ea s'a oprit
La ieslele boilor.
Când Fiiul sfânt se născea
Boii bine-l d'aburia
Maica sfântă-aşa ḑicea:
Fire-aţĭ voi boi alduiţĭ
De mine, de Dumneḑeu,
Şi de sfânt Fiiuţul meu;
Intru'un ceas sĕ vĕ hrăniţĭ,
Şi-n unul sĕ hodiniţĭ!
(din Sirâmba.)

A v i s!

Prenumerațiunile la **Gazeta Transilvaniei** se potŭ face și reînoi ori și când dela 1-ma și 15 a fiă-cărei luni.

Domnii abonațĭ sĕ binevoiască a arăta în deosebĭ, când voiesc ca espedarea sĕ li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa ămurit și sĕ arate și posta ultimă. Administraț. „Gaz. Trans.“

Tipografia A. Muresianu. Brasov.